

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEK FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Szerkeszti

BUND KÁROLY,

egyesületi titkár.

1909. év, május 15.

X. FÜZET.

XLVIII-ik évfolyam.

Megjelenik minden hónap 1. és 15-ik napján.

Ára egy évre azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évidíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek tára stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) és az időközönként a laphoz fűzött, műnyomópapíron készült képek az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utczá 6. szám

(Telefon: 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 5. és 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio” teendő.

“Pátria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása. Budapest, Üllői-ut 25.

Munkatársaink tájékozásául! Az „Erdészeti Lapok“ közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felveszszük az erdészetet közelről érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelekben lévő vadászati ügyeket is.

Írói tiszteletdíj: Egy nyomtatott ívnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K, ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—40 K, oly fordításért, mely átdolgozást igényel, 16—24 K.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félévekre s ilyeneken is csak az egyik oldalra, tördött alakban írják. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvéteni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) 30 példány után 16 oldalas ivenként 7 K, 50 példány után 8, 100 példány után 10 K.

Borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítására 30 példánynál 3 K 60 fill., 50 példánynál 4 K-val, 100 példánynál 5 K-val többbe kerül.

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetvén meg *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) a következő művek rendelhetők meg:

ERDÉSZETI LAPOK. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkeszti *Bund Károly*. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.

AZ ERDŐ. Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti és vadászati altisztek részére. Szerkesztik *Sugár Károly és Balogh Ernő* m. kir. erdőmesterek. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Ára 1 évre 4 K.

AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1909. ÉVI (28.) ÉVFOLYAMA. Ára egyesületi tagoknak 2 K, másoknak 3 K. Áráat legczélszerűbb *45 f. postaköltséggel együtt előre beküldeni*, mert az utánvét aránytalanul drágítja a postaköltséget.

AZ ERDŐÖR vagy AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBE ÉS FELELETEKBE. Irta: *Bedő Albert*. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.

AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: *bölcszázai Belházy Emil*. Ára tagoknak 6 K, nem tagoknak 10 K.

ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. Irta: *Fekete Lajos és Mágócsi-Dietz Sándor*. I. kötet Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K, nem tagoknak 18 K.

A TOLGY ÉS TENYÉSZTÉSE. Irta: *Fekete Lajos*. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 4 K, másoknak 6 K. Kapható a szerzőnél is Selmeczbányán.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

XLVIII. ÉVF.

KÖZLÖNYE

10. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árárt járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének.

(Telefon: 37—22.)

A természeti emlékek fenntartása.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter figyelmét már 1901-ben fölkellette az a mozgalom, amely — akkor még csak szűk körben — a külföldön megindult volt és a természeti emlékek megóvására irányult. A közfigyelem azonban nálunk akkor még nem fordult volt kellően erre a kérdésre, úgy hogy a természetrajzi vagy történeti tekintetben nevezetes fák összeírására nézve tett akkori rendelkezések nem vezettek megfelelő eredményhez.

Időközben a Természettudományi Társulat kebelében szóba került a természeti emlékek s nevezetesen bizonyos tipikus flórával bíró területek megóvása, de nincs tudomásunk arról, hogy e részről konkrét kezdeményezés történt volna. Így tehát valószínűleg az Országos Erdészeti Egyesületnek az a felterjesztése, amelyben egyes őserdő-maradványok fenntartását és megőrzését kérte a földmivelésügyi minisztertől, valamint azok a hirlapi közlemények,

amelyek napilapokban, szépirodalmi és szaklapokban idevágóan megjelentek, indíthatták Darányi Ignác földmivelésügyi minisztert arra, hogy az első minisztersége alatt elejtett fonalat ismét felvegye és most már jóval szélesebb alapon kezdeményezze és szervezze a hazai természeti emlékek megóvását.

A kezdő lépés erre annak a füzetnek kiadása, amely „*A természeti emlékek fenntartása*” czimen a napokban megjelent, s amelyben Kaán Károly m. k. erdőtanácsos a földmivelésügyi miniszter megbízásából szakavatott tollal ismerteti a kérdést és igyekszik a miniszter nemes célzatának híveket nyerni. A miniszter e füzet kíséretében lelkes felhívást intézett az összes törvényhatóságokhoz és az érdekelt társadalmi tényezőkhez (köztük az Országos Erdészeti Egyesülethez is) a természeti emlékek összeírása ügyében, melyet alább egész terjedelmében közlünk. Meg vagyunk győződve, hogy olvasóink, erdőbirtokosok és erdőtiszték egyaránt készséggel fogják támogatni természeti emlékeink eme leltározását, amely első kelléke annak, hogy azok megvédése iránt a további lépések megtörténhessenek. Az Országos Erdészeti Egyesület minden tagját felkéri, hogy e munkában legjobb tudása és tehetsége szerint működjék közre s a maga részéről összeírási íveket szívesen küld s esetleges felvilágosítással is készséggel szolgál.

Ámde lássuk: mit is értsünk természeti emlék alatt? A füzet erre nézve, miután a külföldi fölfogásokat ismertette, a hazai viszonyok szem előtt tartásával a következően felel:

Véleményünk szerint ugyanis hazánkban a természeti emlékek védelmének ki kell terjednie:

1. a történeti vonatkozású természeti emlékekre.

Ezek lehetnek:

a) a történelem természeti emlékei s a természet olyan tárgyai, melyekhez mondák vagy regék fűződnek;

b) a történelmi nevezetességű helyek természeti diszei;

c) a történelmi események emlékére ültetett fák, facsoportok és erdőrészetek, vagy az ilyen események emlékére érintetlenül fenntartandó természeti alkotások (erdő, facsoport, fa, szikla stb.);

2. azokra a természeti emlékekre, melyek természetrajzi, gazdaságtudományi, esztétikai vagy egyéb jelentőségük miatt becsesek s így fenntartásuk nemzeti érdekből indokolt.

Ilyenek:

a) őserdők vagy olyan erdőrészetek, melyek az őseredeti származás jellegét viselik magukon;

b) ritka méretű fák erdőállománya, csoportja vagy egyes példányai;

c) erdőrészetek bizonyos fanemből ritkábban előforduló és főleg gazdaságtudományi nézőpontból érdekes elegyben;

d) ritka vagy bizonyos vidéken kihalt fanemeket magukban rejtő erdőrészetek, ilyen fanemek egyes csoportjai vagy egyes példányai;

e) más ritka növény, valamint állatfajok és azok lelő- és tenyészhelyei;

f) tudományosan érdekelt közetalakulások és azok környezete;

g) őstőzeglápok és tőzegtelepek részletei;

h) esztétikai vagy egyéb nézőpontokból különösen értékes természeti alkotások (sziklák, vizesések, tavak stb.);

i) természeti különlegességek, látványosságok, természeti torzképződmények stb. és azok környezete.

A fogalomnak ezen megjelölése után szerző számos hazai példát sorol fel a természeti emlékek egyes kategóriáira nézve, s azután a természeti emlékek fenntartására irányuló külföldi és hazai tevékenységet ismerteti, aminek eredményeként megállapítja, hogy a természeti emlékek — összeírásuk után — törvényes védelem alá helyezendők. Az erre vonatkozó törvény irányelveit *Kaán* Károly a következőkben véli általánosságban megjelölhetni:

1. A közérdekből fenntartásra kijelölt és bárkinek tulajdonában lévő természeti emlékek törvényes oltalomba vétetnek, a természetben megjelöltetnek, törzskönyvben nyilvántartatnak és állandó felügyelet alatt állanak.¹⁾

2. A kormány utasítást nyer, hogy az állami birtok olyan területrészeit, melyek a rajtuk levő természeti alkotások révén érintetlenül fenntartandóknak találtnak, minden használattól minden időre elvonja és természeti emlékként őriztesse.²⁾

3. A törvényhatóságok, a községek, közbirtokosságok, az egyházi testületek és egyházi személyek — mint ilyenek — továbbá a köz- és magánalapítványok és hitbizományok a birtokukban levő természeti emlékek érintetlen fenntartására köteleztetnek,³⁾ de bizonyos, meghatározott terület minimumon felül az ezen kijelölés folytán eső gazdasági haszon kárpótlására igényt tarthatnak.

4. Az állam, a törvényhatóságok, valamint ezek hozzájárulásával rendezett tanácsu városok, nagy- és kisközségek kisajátítás útján megszerezhetnek olyan területeket, melyeken természeti emlékek várnak megőrzésre.⁴⁾

5. A természeti emlékek biztosítása céljából eszközlendő kisajátítások tekintetében szükséges intézkedések megtételére a földmívelési miniszter nyer felhatalmazást.⁵⁾

6. A kormány a törvényhatóságok, városok és községek azon szándékát, melylyel természeti emlékeket kisajátítás vagy vétel útján megszerezni kívánnak, bizonyos esetekben anyagi támogatással elősegítheti.

1) Dimitz L. osztrák osztályfőnök a wieni nemzetközi kongresszuson tett javaslatából.

2) Az amerikai Egyesült-Államok törvénye.

3) Az 1906. évi francia törvény, melyre Delville M. a wieni nemzetközi kongresszuson hivatkozott, a törvényhatóságokat hatalmazza fel, hogy minden birtokost a tulajdonában levő természeti emlékek érintetlen fenntartására kötelezhessen.

4) Conwentz H. dr.-nak javaslata a wieni nemzetközi kongresszuson. Egyben Smet de Naeyer gróf törvényjavaslata, melyet a belga törvényhozásnak terjesztett elő.

5) Hasonló a Franciaországban 1906-ban hozott törvény idevonatkozó intézkedéséhez.

7. Természeti emlékeként kijelölt területek birtokrendezés vagy tagosítás útján fel nem darabolhatók és rendeltetésüktől el nem vonhatók.

8. A természeti emlékek által elfoglalt területeknek teljes adómentesség biztosítottik.⁶⁾

9. A természeti emlékek ügyének intézésére egy országos tanács vagy bizottság⁷⁾ támogatása mellett a földmívelési kormány hivatott.

10. A természeti emlékek hivatásos gondozásának, felügyeletének és egyéb szolgálatának ellátásával az államerdészet hivatalai bizatnak meg.

11. A természeti emlékek fenntartását megfelelő törvényes intézkedések biztosítják.

Az érdeklődést végig lekötő füzetet t. olvasóink figyelmébe ajánljuk. A természeti emlékek megóvásának intézésével államerdészetünk kiválóan nemes kulturális feladatot vállal, amely mindnyájunk őszinte elismerésére és buzgó támogatására méltó.

Kaán Károly füzetét erdőtisztek, lelkészek, községi jegyzők, tanítók és erdőőrök, ha levelezőlapon a földmívelésügyi miniszterium könyvtárához fordulnak, ingyen kapják.

*

A földmívelésügyi miniszternek a törvényhatóságokhoz intézett felhívása a következő:

Valamennyi törvényhatóságnak.

Állandó figyelemmel kísérve a gazdasági élet fejlődését, tapasztalom, hogy az a fokozatos átalakulás, amely az idők folyama alatt természetesen jelentkezik, hazánk egyes vidékeinek képét máris lényegesen megváltoztatta. Azonban a gazdasági élet ezen

⁶⁾ Dimitz osztályfőnek a wieni nemzetközi kongresszuson tartott előadásából.

⁷⁾ Talán a Műemlékek Országos Bizottságához hasonlóan.

örvendetes fejlődése és általában a kultúra haladása sok helyütt oly változásokat is eredményez, amelyek — szigorúan gazdasági szempontból mérlegelve a kérdést — az illető tulajdonosoknak talán anyagi előnyöket biztosítanak, azonban más téren olyan, soha nem pótolható állapotot teremthetnek, amelynek az igazi közérdek vallaná kárát.

Látjuk gyakorta, hogy lassankint eltűnnek az ős természet szépségei és eredetiségei; és kétségessé válik még azoknak a természeti emlékeknek és nevezetességeknek a fennmaradása is, amelyeket a jövő nemzedék számára fenntartani kötelességünk.

Ezek a jelenségek azt igazolják, hogy a múlt ilyen szép és jellegzetes emlékei iránti kegyelet nem vert még elég mély gyökeret mindenütt az emberek lelkében.

Nem méltányolják elég széles körben azt az igazságot, hogy a kulturális haladás legfőbb erejét a természetből meríti, hogy ez az ős erő forrása minden emberi munkának és ez nyújt lelki erőt és testi üdülést is a mindennapi élet küzdelmeiben kimerült embernek.

Nem szivárgott még át a köztudatba az a hosszú idők tapasztalatából merített tanulság sem, hogy a természet egyensúlyának megingatása súlyos gazdasági következményekkel jár.

Hivatásomból folyólag mindenkor arra törekedtem, hogy a természet szeretetét terjeszszem s a természeti erők okszerű használatát lehetőségig biztosítsam.

Ezt a célt tartottam szem előtt, úgy a törvényhozás elé terjesztett javaslataim elkészítésénél, mint az erdő- és mezőgazdaság érdekében tett egyéb intézkedéseimnél is. És ez a cél vezet most, midőn a természet alább felsorolt örökbecsű alkotásainak védelméről gondoskodni kívánok és ezen szándékom megvalósításához az egész művelt társadalom jóindulatu támogatását kérem.

Teszem ezt annak tudatában, hogy a természet kiváló alkotásainak gondozását a gazdasági érdekeken kívül tudományos célok, nemzettörténelmi szempontok, esztétikai és etikai tekintetek, szóval olyan érdekek sürgetik, melyeket egy ország kulturájának fejlesztésénél figyelmen kívül hagyni nem lehet.

Ezen meggyőződésemből folyólag kötelességemnek tartom odahatni, hogy a természetnek az ország díszére szolgáló kiváló

alkotásai, tudományos szempontból becses tárgyai és ezek mellett mindazon természeti emlékei, amelyek a magyar történelem eseményeivel valamely vonatkozásban állanak, gondozásban részesítenek.

Mert amint a műemlékek, mint emberi alkotások, úgy a természeti emlékek, mint természeti alkotások kiméletet és gondozást érdemelnek.

Ilyen természeti emlékekül a természeti alkotások következő változatait jelölhetem meg: (L. fönn.)

Az idecsatolt és megbízásomból irt munka az ilyen természeti emlékek változatairól és azok fenntartásának kérdéséről példákkal támogatott felvilágosítással szolgálhat.

Valamint az egész országban, úgy a t. törvényhatóság területén is bizonyára előfordulnak ilyen természeti emlékek.

Ha pedig ezek fenntartásáról gondoskodni kívánunk, úgy első feladatként azok összeírását és törzskönyvbe foglalását kell tekintenem.

Az összeirt anyag feldolgozása után készíthetem csak el az azok fenntartására vonatkozó intézkedések tervezetét.

Azon biztos reményben, hogy a természeti emlékek megóvását célzó ezen törekvéseimben a magyar társadalom minden tényezőjének hathatós közreműködésére számíthatok, bizalommal fordulok elsősorban is a t. törvényhatósághoz, hogy a területén előforduló és fenntartásra érdemes természeti emlékek mindegyikét az itt végzendő osztályozás megkönnyítésére külön-külön lapon, de az ide zárt minta formájában, az összes rovatok kitöltése mellett, gondos körültekintéssel mielőbb összeírtni s az összegyűjtött anyagot folyó évi augusztus hó végéig ide bemutatni szíveskedjék.

Nagy súlyt helyezek arra is, hogy a természeti emlékeknek minden időkre biztosítandó fenntartása kérdésében a t. törvényhatóság jól megfontolt és kimerítő javaslatát birjam. Felkérem ez okból, hogy az összegyűjtött anyag bemutatásakor az idezárt munkában kifejtettek figyelembe vétele mellett ebben az irányban is részletesen nyilatkozni szíveskedjék.

Hogy pedig a törvényhatóságok munkáját előmozditsam, utasítottam a vezetésem alatt álló minisztérium alá rendelt összes hivatalokat, intézeteket és közegeket, hogy a kerületükben elő-

forduló természeti emlékeket a törvényhatóság első tisztviselőjének jelentsék be s a t. törvényhatóságot e fontos munkájában minden rendelkezésre álló módon elősegíteni igyekezzenek.

Felkértem a belügyi, valamint a vallás- és közoktatásügyi miniszter urakat, hogy a vezetésük alatt álló miniszterium alá rendelt hatóságokat, hivatalokat, intézeteket és közegeket hasonló eljárásra és támogatásra szintén felhívják.

Megkerestem továbbá az összes, e kérdésben érdekelt egyesületeket, hogy szíves közreműködésükön és elém terjesztendő javaslataikon kívül tagjaikat a t. törvényhatóság munkájának támogatására szintén felkérjék.

Végül nem hagyhatom felemlítés nélkül, hogy az eljárás sikerét előmozdítaná, ha a t. törvényhatóság kebeléből egy bizottságot alakítana, mely a természeti emlékek összeírásának irányt szabna, az összeírt emlékeket elbírálná és amely a természeti emlékek fenntartása érdekében a t. törvényhatóság részéről elém terjesztendő javaslatok tervét egybeállítani lenne hivatva.

Budapest, 1909. évi április hó 14-én.

Darányi s. k.

Neveljünk erőteljes csemetéket.

Irta: Muzsnay Géza.

Az Erdészeti Lapok folyó évi I. füzetében „A közép- és magashegységi erdeink mesterséges felujtásánál tapasztalható hibákról” cím alatt megjelent közleményemben közép- és magashegységi erdeink mesterséges felujtását illetőleg, a siker elégtelen voltának legfőbb okául azt jelöltem volt meg, hogy az ültetésnél sűrű állásban nőtt, gyenge csemetéket alkalmazunk. E nálunk majdnem általánosan tapasztalható hiba mielőbbi megszüntetését nagyon kíváncsnak tartom hazai erdőgazdaságunk fejlődése érdekében. Ez indított annak idején a fentebb idézett közlemény megírására s ez adja a tollat a kezembe most is. A jelen alkalommal azonban csupán az a célom, hogy a gyenge csemeték alkalmazásának hátrányos voltát, illetőleg az erőteljes csemeték ültetésének előnyeit *pénzügyi szempontból* világítsam meg az

alábbi példával, amelyhez az adatokat a valóságban sűrűn előforduló eseteknek megfelelőleg, minden tulzás nélkül vettem fel.

Valamely magashegységi, gyomosodásra hajlandó vágásterületet a faállomány letarolásának megkezdését követő második év tavaszán a csemetekertben sűrű állásban nőtt s kiemelés után kellően ki sem válogatott 3 éves luczfenyőcsemetékkel ültetünk be. (Tiszta luczfenyőt csak a számítás egyszerűsége kedvéért veszek s korántsem azért, mintha e fanemnek elegyetlenül való tenyésztését helyesnek tartanám. A csemeték sűrű állásuknál fogva kevés helyet foglalván el a csemetekertben, felnevelésük 1000 darabonként csak 1 K 50 fillérbe került. Elültetésükhöz 1000 darabonként 5 napszám szükséges s így kat. holdanként 2500 csemetét számítva, egy kat. holdnak a beültetésénél 12·5 napszámot használunk fel. A napszámbér legyen átlagosan 1 K 20 fillér.

A gyenge, illetőleg nyurga, de megfelelő gyökérzettel nem bíró s így nem eléggé életképes csemeték egy része meg sem fogamzik, másik része megfogamzik ugyan, de nélkülözvén csemetekertbeli társainak oldalvédelmét, a szabad állásba való hirtelen jutás következtében közüle sok még az első esztendőben elpusztul. A következő évben fellépnek a vágásterületen imitt-amott a különböző gyomok, u. m. az epilobium, málna, szeder stb. és a megmaradt csemetéknek nem nagy, de szintén számottevő része ezek nyomásának esik áldozatul. Az eredmény az, hogy az első ültetés idejétől számítva 2 év múlva a terület 0·5 részben pótlásra szorul. A pótláshoz holdanként 1250 csemetét és 7 napszámot használunk fel. De ezenkívül a megmaradt csemetéknek a gyomoktól való felszabadítása is igénybe vesz holdanként körülbelül 3 napszámot.

Mínthogy a pótlásnál alkalmazott csemeték szintén gyengék voltak s időközben az első alkalommal kiültetett csemetékből is még meglehetősen sok kiveszett, az első ültetéstől számított harmadik évben újabb ismétlésre lesz szükség, az egész területhez viszonyítva 0·3 arányban. Ehhez megint holdanként $2500 \times 0·3 = 750$ csemetét használunk fel, aminek elültetéséhez — 1000 darabonként most már 6 napszámot számítva — 4—5 napra van szükség. Tegyük fel, hogy a többi csemete felszabadítását ezuttal mellőzzük és e helyett a következő évben az egész területen alapos

felszabadítási munkát végeztetünk, amihez kat. holdankint 5 férfi-napszámot használunk fel 1 K 60 f-rel számítva.

De a siker ezzel még koránt sincs biztosítva. A gyenge csemetékből még mindig sok kipusztul. A következő (az első ültetéstől számított 5-ik) évben megint 0.2 résznyi ismétlést kell teljesítenünk, ami holdanként $2500 \times 0.2 = 500$ csemetét és körülbelül 4 napszámot emészt fel. Ehhez járul az újabb tisztítás, amit az időközben megtelepedett gyomfák (nyír, nyár, kecskefűz) egyrészének kivágásával, illetve körülgyűrűzésével járó munkák annyira költségessé tesznek, hogy holdanként most is legalább 4 férfi-napszámot kell fordítani erre a célra.

A letelt öt év alatt a korábban kiültetett csemeték egy része lassan emelkedni kezd, de hacsak nem akarjuk kockáztatni az eddig elért sikert, még legalább egy ízben — mondjuk, hogy a következő második évben — keresztül kell mennünk a felszabadítással az egész területen. Kerüljön ez holdanként ismét négy férfinapszámra. Azután talán sorsára hagyhatjuk fiatalosunkat abban a reményben, hogy a csemeték, vagy legalább azoknak tulnyomó része, végül is győzedelmeskedni fog a gyomokon és gyomfákon.

A háromszori ismétlés és még többszöri tisztítás, amit fentebb szükségesnek jeleztem, tulságosan soknak éppen nem mondható. Nézzük csak meg üzemnyilvántartási könyveinket, hány esetben látjuk belőlük azt, hogy az ismétlések, területben kifejezve, több mint a kétszeresét teszik az illető erdőrészlet egész területének, a tisztítási költségek pedig megkétszerezik az ültetésre fordított költségeket. Legfeljebb tisztítást vehettem volna valamivel kevesebbet, de ebben az esetben feltétlenül több lett volna az ismétlés és még kedvezőtlenebb volna az alábbi számítások eredménye.

Lássuk most, mennyibe került kat. holdanként a felujítás a gyenge csemetékkal?

1. Az első ültetésnél: csemeteérték 2500 darab 1000 darabonként				
1 K 50 f.-el számítva	---	---	---	= 3 K 75 f.
12.5 napszám à 1.20	---	---	---	= 15 " — "
				} 18 K 75 f
2. 2 év múlva: 1250 darab csemete 1000 darabonként 1.50				
	---	---	---	= 1 " 88 "
7+3 = 10 napszám à 1.20	---	---	---	= 12 " — "
				} 13 K 88 f

3. 3 év múlva 750 db csemete 1000 dbként à 1'50	=	1 K 12 f.	}	6 K 52 f
4'5 napszám à 1'20	=	5 " 40 "		
4. 4 év múlva: felszabadítás 5 napszám à 1'60	=	8 " — "	}	11 K 95 f
5. 5 év múlva: 500 db csemete	=	— " 75 "		
4 napszám à 1'20	=	4 " 80 "		
4 napszám à 1'60	=	6 " 40 "		
6. 7 év múlva: felszabadítás 4 napszám à 1'60	=	6 " 40 "	6 K 40 f	
összesen :				65 K 50 f

Számítsuk vissza ezeket a költségeket, 3%-ot véve alapul, az első ültetés idejére. Lesz :

1.	---	---	---	---	---	---	18 K 65 f
2.	$13.88 \times 1/1.03^2$	=	13.88×0.9426	=	13 " 08 "		
3.	$6.52 \times 1/1.03^3$	=	6.52×0.91514	=	5 " 97 "		
4.	$8.0 \times 1/1.03^4$	=	8.0×0.88849	=	7 " 11 "		
5.	$11.95 \times 1/1.03^5$	=	11.95×0.86261	=	10 " 31 "		
6.	$6.40 \times 1/1.03^7$	=	6.40×0.81309	=	5 " 20 "		
összesen :							60 K 42 f

Alkalmazzunk az ültetésnél 4 éves, átiskolázott avagy évente ollózott s ennél fogva megfelelő téres állásban nőtt erőteljes csemetéket, amelyeknek 1000 darabja 5 koronába kerül, tehát több mint háromszor annyiba, mint a gyenge 3 éveseké. Ezer db ilyen csemete elültetésére számítsunk 8 napszámot à 1 K 20 f. Eszerint egy kat. holdnak a beültetése — holdanként 2500 csemetét számítva — belekerül összesen 36 K. 50 f-be. Középszerű viszonyok között ezekből tapasztalat szerint csak 0.1, legfeljebb 0.2 rész fog kipusztulni. Ha az első ültetéstől számított második év tavaszán a hézagokat kipótoljuk, a további ismétlést bizvást mellőzhetjük. Ennél a pótlásnál felhasználunk holdanként $2500 \times 0.2 = 500$ db csemetét 2 K 50 f és 5 napszámot 6 K értékben.

Az első alkalommal kiültetett s eredetileg is, a föld felszínétől számítva, 30—35 cm magas, alul erős oldalágakkal bíró, erőteljes gyökérzetű csemeték a kiültetés évében talán csak 4—5 cm-t, a következő évben azonban már 10—15 cm-t, a harmadik évben pedig 20—25 cm-t nőnek. Ugy, hogy amire a fű és a gyomok a vágásterületet nagyobb mértékben ellepik, csemetéinket az elnyomatás veszélyétől már nem kell féltetnünk. Felszabadításra ekkép tulajdonképpen nem is igen lesz szükség. Mindazonáltal tegyük fel, hogy az első ültetéstől számított 4-ik évben imitt-amott egy kis felszabadítást kell végeztetnünk, ami holdan-

ként 2 férfinapszámot igényel s így $1.60 \times 2 = 3$ K 20 fillérbe kerül.

Lesz tehát a felujítási költség:

1. az első ültetésnél	---	---	---	---	36 K 50 fill.
2. a pótlás két év múlva : $2.50 \div 6 =$	---	---	---	---	8 " 50 "
3. a felszabadítás 4 év múlva	---	---	---	---	3 " 20 "
összesen	---	---	---	---	48 K 20 fill.

átszámítva a jelenre: 47 K 35 fillér.

Ennélfogva a mi esetünkben az *erőteljes 4 éves csemetékkel a felujítás kereken 13 koronával került kevesebbe, mint a sűrű állásban nevelt silány csemetékkel*. Tehát helyes eljárás mellett a felujításnál kat. holdanként 13 koronát takaríthatunk meg a jelen számára.

Ámde az erőteljes csemeték alkalmazása pénzügyi szempontból még más előnyt is biztosít. Az erőteljes csemetékből származó faállomány átlagos kora körülbelül 3 évvel fogja meghaladni a gyenge csemetékből származó faállományét. Amíg pl. a tarolástól számított 10-ik (az első ültetéstől számított 8-ik) év végén az előbbi faállomány — a csemeték korát is számításba véve — átlagosan 12 éves lesz, az utóbbinak átlagos kora nem lesz több 9 évnél. De fejlettség tekintetében amaz nem csupán 3, hanem — hogy sokat ne mondjak — legalább is 5 évvel fogja megelőzni a fejlődésnek jóval később induló gyengébb fiatalost. Hogy ez így van, azt a gyakorlatból vett számos példával lehetne beigazolni.

Mi következik ebből? Az, hogy amíg az erőteljes csemetékből származó faállomány, 100 éves vágásfordulót tételezve fel, a vágásforduló végével, vagyis 100 évvel az előbbi faállomány letarolása után, 102 éves lesz és a 102 éves kornak megfelelő fatömeggel fog birni, addig a gyenge csemetékből származott faállomány fatömege csak a 97 éves faállományával lesz egyenlő.

Tegyük fel, hogy a termőhely általános fatermési tábláink IV. termőhelyi osztályának felel meg. A holdankénti fatömeg eszerint, 0.9 sűrűség mellett, a 102 éves korban $451 \times 0.9 = 406 m^3$, a 97 éves korban pedig $429 \times 0.9 = 386 m^3$. Üssünk le mind a két fatömegből termelési apadékra, kéregre és beszáradásra 20%-ot, a fennmaradó mennyiségből vegyünk 80%-ot műfának és 20%-ot tűzifának. Tegyük fel továbbá, hogy a vágásforduló végén a műfa

átlagos tőára 20 korona s a tűzifáé 5 korona lesz tömörköbméterenként. (Korántsem mondható ez vérmes számításnak, ha figyelembe vesszük, hogy a bádeni „Schwarzwald“-ban a fenyőműfa tőára ma átlagosan mintegy 24 K, Szászországban — Tharandt vidékén — pedig az ottani jóval vékonyabb fenyőműfáé mintegy 26 K tömörköbméterenként. Nézetem szerint bátran remélhetjük, hogy 100 év múlva a mi faáraink sem igen lesznek sokkal alacsonyabbak, mint a mai faárak az említett helyeken.)

Ezen az alapon számítva, a vágásforduló végén, vagyis mostantól 98 év múlva, az idősebb faállomány értéke 5522 K, a fiatalabbé pedig 5250 K lenne. A különbség tehát holdanként 272 K. Vagyis a vágásterület minden egyes holdjánál *272 K kár származik az erdőnek 98 év múlva leendő birtokosára abból, hogy a felújításnál gyenge csemetéket alkalmaztunk.* Visszaszámítva a jelenre, ez a 272 K-nyi összeg ma kereken 15 K-t képvisel. Ha 3-nál alacsonyabb kamatlábbal számítunk — aminek a jelen esetben teljes jogosultsága volna — még többet tesz ki 15 K-nál.

Hozzáadva ezt a 15 K-t a felújítási költségeknél kiadási többletként mutatkozó 13 K-hoz, kat. holdanként 28 K a gyenge csemeték alkalmazásából származó anyagi kárnak jelenlegi értéke. De ez még nem minden. Hibás volna a számításunk, ha figyelmen kívül hagynók az előhasználatokból nyerhető jövedelemnél mutatkozó különbséget.

A gyenge csemetékből származó fiatalos — amint jeleztem — fejlődésében legalább is 5 évvel marad vissza az erőteljes csemetékből származó fiatalos mögött s ekkép legalább is 5 évvel később fog záródni mint emez. Természetes következménye ennek, hogy a vágásforduló folyamán az összes gyéritések 5—5 évvel később lesznek foganatosíthatók s az ezekből remélhető jövedelmek 5—5 évvel később fognak befolyjni a gyenge csemetékből származó faállományoknál, mint a másiknál.

Induljunk ki itt abból, hogy a jövőben a gyéritések megfelelő szakértelemmel, olyan mértékben hajtathatnak végre, amint azt a gyérités célja megköveteli. Ehhez képest feltételezhetjük, hogy az erőteljes csemetékből származó faállományban a gyéritést mostantól számítva 25 év múlva kezdik meg s azután a faállomány minden 10-ik évben gyérités alá fognak kerülni. Lássuk, milyen

jövedelemre számíthatunk a gyéritésekből az egész vágásforduló folyamán, konkrét adatok hiányában az alábbi, magasaknak éppen nem mondható adatokat¹⁾ véve alapul.

Ki fog használatni gyérités után kat. holdanként:

25 év múlva	10 m ³ à	3 K =	---	30 K értékben
35 " "	15 " à	5 " =	---	75 " "
45 " "	20 " à	6 " =	---	120 " "
55 " "	25 " à	8 " =	---	200 " "
65 " "	30 " à	10 " =	---	300 " "
75 " "	30 " à	10 " =	---	300 " "
85 " "	30 " à	12 " =	---	360 " "

Összesen: 160 m³ 1385 K értékben.

A gyenge csemetékből származó faállománynál mindezek a jövedelmek öt évvel később folynak be. A mindenkor erdőbirtokos vesztesége tehát az egész vágásforduló alatt egyenlő lesz ennek az 1385 K-nak öt évi kamatos kamatjával, vagyis

$$1385 (1.035 - 1) = 1385 \times 0.1593 = 220 \text{ K } 63 \text{ f-rel.}$$

1385 K-nak a jelenlegi értéke:

$$\frac{30}{1.03^{25}} + \frac{75}{1.03^{35}} + \frac{120}{1.03^{45}} + \frac{200}{1.03^{55}} + \frac{300}{1.03^{65}} + \frac{300}{1.03^{75}} + \frac{360}{1.03^{85}} = 217 \text{ kor. } 83 \text{ fillér.}$$

Állítsuk szembe ezzel a gyenge csemetékből származó faállománytól remélhető előhasználatok jelenlegi értékét. Mivel ennél a faállománynál a fenti jövedelmek mind 5 évvel később folynak be, a jelenlegi érték kiszámításánál itt egyszerűen úgy járhatunk el, hogy az egyes jövedelmeket 5 évvel hosszabb időre számíttjuk le, mint az előbbi esetben. Lesz tehát a jelenlegi érték:

$$\frac{30}{1.03^{30}} + \frac{75}{1.03^{40}} + \frac{120}{1.03^{50}} + \frac{200}{1.03^{60}} + \frac{300}{1.03^{70}} + \frac{300}{1.03^{80}} + \frac{360}{1.03^{90}} = 187 \text{ kor. } 92 \text{ fillér.}$$

A jelenlegi értékek közötti különbség: $217.85 - 187.92 = 29.93$, vagyis kereken 30 korona. Ennyivel kevesebb értéket képvisel ma a gyéritésekből várható jövedelem, ha gyenge csemeté-

¹⁾ A zürichi erdészeti kísérleti állomás által a svájci hegységi luczfenyvesekről összeállított fatermési táblák szerint közepeszerű termőhelyen 100 év alatt a 100 éves főfaállomány fatömegének több mint 50%-ával felérő fatömeg használható ki a gyéritések alkalmával. A mi példánkban 406 m³-rel szemben csak 160 m³, tehát mintegy 40%-nyi gyéritési fatömeg szerepel. Épúgy mérsékelten vettük fel az átlagos faárakat is, szemben a jövőre remélhető magas faárakkal.

ket ültettünk, mint abban az esetben, ha az ültetésnél erőteljes csemetéket alkalmaztunk.

Összegezzük számításaink eredményét. Ha a szóbanlevő magashegységi vágásterület mesterséges felujításánál silány csemetéket alkalmazunk, megkárosítjuk az erdőbirtokost a vágásterület minden egyes holdjánál: 13 koronával a felujításra fordított több költség révén, 272 koronával a végső használatnál mutatkozó jövedelemkülönbözlet és 221 koronával a gyéritéseknél mutatkozó veszteség révén. Leszámítolva a jelenre, mindezek a veszteségek $13 + 15 + 30 = 58$ koronát tesznek a vágásterület minden egyes holdjánál.

Az az erdőgondnok tehát, akinek 15.000 kat. hold erdő van a kezelésére bízva s ebből évente 150 kat. holdat kell mesterséges uton felujítania, ha sűrű állásban nőtt, gyenge csemetéket ültet, évente $58 \times 150 = 8700$ korona kárt okoz az erdőbirtokosnak. Viszont az ugyanakkora kerülettel bíró másik erdőgondnok, aki nagy gondot fordít a csemetenevelésre s vágásterületeinek beültetésére mindig csak jól fejlett, erőteljes csemetéket használ: társával szemben évente 8700 koronát takarít meg a birtokos részére, vagyis *tisztán csak a jó csemeték nevelése révén több hasznot biztosít kenyéradójának, mint amennyit az ő összes illetményei tesznek.*

És hol van még az a jövedelembeli különbség, ami gyenge csemeték alkalmazása esetén abból származik, hogy a fiatalos záródásának késése folytán a talaj termőereje is többet szenved? Nem szabad kicsinyelnünk sem ezt, sem pedig azt a másik hátrányt, ami megint onnan eredhet, hogy a gyenge csemetékből származó fiatalosunk hézagosabb lévén, annak idején a kihasználás alá kerülő fák minősége is kedvezőtlenebb lesz.

Számításaimat, ismétlem, a dolog természeténél fogva nem alapíthatom konkrét adatokra. De azért a valósággal szemben korántsem mentem túlzásba az adatok felvételénél. Élő bizonyosága ennek az a gyenge csemetékből származott sok fiatalosunk, amelynek az átlagos kora ma is alig több valamivel, mint 10 év előtt volt, dacára, hogy megtelepítésére és többszöri pótlására aránytalanul nagy összegeket fordítottak.

A fentihez hasonló számítások, úgy hiszem, mindnyájunkat

meggyőznek az erőteljes csemeték nevelésének és ültetésének előnyös voltáról és arra sarkalnak, hogy ollózás avagy átiskolázás útján igyekezzünk elérni azt, hogy közép- és magashegységi erdő-sítéseinkhez mindig jóminőségű csemeték álljanak rendelkezésünkre. Az ollózással szemben itt-ott elhangzó kedvezőtlen vélemények ne riaszszanak vissza annak alkalmazásától mindaddig, míg az ilyen vélemények alapos voltáról magunk közvetlenül, minden kétséget kizárólag meg nem győződünk.

Észrevételek

az agrogeológiai értekezéslet alkalmából (1909 ápr. 14—24).

Irta: *Bencze Gergely.*

Meggyőződésem az, hogy a nemzetek legfontosabb gazdasági ténykedései azok, melyek úgy az egyesek, mint a társadalom vagyonosodását, jólétét leginkább emelni és fenntartani képesek, amelyek tehát a föld termőképességének fokozására irányulnak. A természetben minden energia egy másik energia által van lekötve; és ha ezt hasznunkra akarjuk fordítani, azt csak költséges berendezések árán érhetjük el. Egyedül a nap világossága és hőenergiája az, mely részünkre ingyen áll rendelkezésünkre (Boltzmann).

Mezőink, erdőségeink terményeiben nyerjük e hatalmas energiát; mezőink, erdőségeink terményeinek felhasználása, értékesítése által tartjuk fenn magunkat, növeljük vagyunkat, fedezzük egyáltalán szükségleteinket. Tehát ama törekvés, hogy ez minél tökéletesebben sikerüljön: nemcsak érthető és szükséges, hanem arra észszerűen törekednünk is kell.

Ezen állapot létrejöttére nem elégséges egyedül a birtok területe, bár ez a leghatalmasabb faktor, hanem a birtokot alkalmassá is kell tenni arra, hogy amit várunk: az be is következék. Bizonyos cselekedeteket, műveleteket kell végrehajtanunk, bizonyos nem csekély mértékű ismereteket kell gyűjtenünk, hogy célunkat elérhessük.

Ezen cselekedetek színtere a birtokot alkotó termőhelyek összessége, vonatkozzék ez egy buzaszálra, vagy a buzaszálak

sokaságára (buzaföld); vonatkozzék egy tölgyre, vagy pedig a tölgyek sokaságára (tölgyerdő).

Ezek szerint a termőhelyek fontos és lényeges szerepet játszanak a föld termőképességének létrehozásában, annak fokozásában és fenntartásában.

Hogy ezeket a tudvalevő dolgokat felemlítettem: tettem azért, mert az előttünk fekvő feladatok megoldására nézve a termőhely fogalmát oly természetes alapnak tekintem, melyen aztán a kérdések tanulmányozása és megoldása igen meg van könnyítve.

A termőhely fogalma nemcsak a működés szinterét jelöli ki, hanem az eszközöket, módokat és a célokat is meghatározza.

A termőhely a földkéreg felső részének és a légkörnek ama része, melyben a növény helyet foglal és tenyészik.

A termőhely földkéregbeli része, mely fizikai és kémiai erők hatása folytán növényt tartóvá, táplálóvá alakul, s melynek fizikai és kémiai mibenléte, alkotása a növényre nézve elsőrendű tényező: az, amit talajnak nevezünk. A termőhely ezen részének fizikai és kémiai átváltozásában és átalakításában az ember is tevékeny részt vehet, szóval: hatalmában áll e tényezőket változtatni.

A termőhely légi része — bár ennek fizikai, kémiai állapota és állapotváltozásai a legnagyobb befolyást gyakorolják a növényre — már nem áll hatalmunkban, ezzel nem rendelkezhetünk tetszésünk szerint. Egyes kivételes esetekből, mint erdősítés, öntözés, elárasztás stb. eltekintvén, csak arra vagyunk kénytelenek szorítkozni, hogy a légkör állapotát, állapotváltozásait megfigyeljük és mint cselekedeteinkre nézve elhatározó *klimai elemeket* nyilvántartsuk.

Bizonyos, hogy úgy a talajok keletkezésénél, mint a klíma változásában geológiai tényezők is közreműködnek. Ámde e rendszerint lassu folyamattal bíró változások — eltekintve áradásoktól, a futóhomok által való elborítástól (Dünék), tehát a víz és szél nagyobb mértékű denudáló, kiegyenlítő hatásától — a tenyészidő lefolyása alatt, legyen az bár, mint a fáknál 80—120 év, összehasonlítva a talajműveléssel járó felületi alakítással, általában és rendesen csekélynek mondhatók.

A termőhely fizikai és kémiai alkotása, állapota az, mely

a növénytermelést legfőképpen szabályozza, létrehozza; a talaj és légkör állapotának kedvező vagy kedvezőtlen volta azok a tényezők, melyek mellett a növénytermelés nagyobb vagy kisebb eredménynyel lehetségessé válik. Az, hogy a termőhely talajrésze kréta vagy mediterrán kora-e: nem sokat lendít a termőhely jóságának létrehozásában, mert az a kréta vagy mediterrán kora kvarc, vagy mészhomok, ha azonos összetételű és szerkezetű, szóval azonos tulajdonságai vannak: a termőhely szempontjából is azonos hatással bír.

Ebből röviden igen fontos következtetés lenne levonható, t. i. hogy az *agrogeologiai* elnevezés nem fedi azt a célzt, melyet elérni óhajtok. Nem fedi pedig főleg azért, mert én itt nem geologiai alapokat keresek a növénytermelésre, hanem fizikaiakat és kémiaiakat, eltekintve a fiziologiaiaktól, *melyek egyedül szabályozzák a növénytermelést; lévén a növénytermelés ama tényező, mely az egész kérdésen dominál.*

Ha azonban e véleményem helyesnek találtatnék: óhajtanám, hogy az *agrogeológiát* az *agronomia* szóval cserélnők fel, mint oly névvel, mely az agrogeológiát, a pedológiát, agrofizikát és agrokémiát magában foglalja. Oly szó, mely a termőhelyek összességéről, mező- és erdőről szóló ismereteinket és cselekedeteinket egyesíti.

E szükségesség az alább röviden felhozott okból még inkább kiviláglik és egyuttal programmot is ad.

A termőhely jellemezve van fizikai és kémiai tulajdonságai által. E tulajdonságok együttes hatása adva van természetes, az embertől nem függő és ettől függő tényezők által. Ezeknek részletes tanulmányozása, felvétele és nyilvántartása igen szükségesnek mutatkozik.

a) Természetes tényezők.

1. *Földrajzi fekvés.* Itt különösen a szélesség (ritkán a hosszúság) jön tekintetbe, de csak akkor, ha nagy távolságokban fekvő birtoktestek hasonlítottak össze.

2. *Tengerszint feletti magasság.* Ennek változása már igen érezhető, nagy befolyást gyakorol a termőhelyi állapotváltozásokra, miután minden 100 méternyi magassági különbségnek mintegy

0.5⁰ különbözet felel meg (a csapadék eloszlására is fontos tényező).

3. *Expositio, vagy a világtájak felé való kitettség.* (A felmelegedés és lehülés, a párolgás nagysága, a növények fény iránti viselkedése, árnytürokképessége; a növények ily irányu természetes elhelyezkedése, stb.)

4. *Hajlásszög.* Ez bir döntő befolyással arra, hogy valamely birtoktest — egyéb tényezők egyenlősége mellett — mezőgazdaságilag (szántóföld, rét, kert vagy szőlő), avagy erdőgazdaságilag kezeltessek-e s utóbbi esetben feltétlen erdőtalajt képez-e?

5. *A csapadék.* Oly tényező, melyről beszélni is felesleges, annyira fontos ennek bősége vagy elégtelensége.

6. *A talajmélység.* Ez első tekintetre nem látszik oly fontosnak, de ha meggondoljuk, hogy ettől a mérettől függ leginkább a növénygyökérzet elhelyezkedése és ha azt tekintjük, hogy a mélységgel együtt a táplálékok tárháza is arányos szokott lenni, akkor: a talajmélység (különösen erdei talajoknál és ott, ahol csekély talajokkal rendelkezünk) igen lényeges tényezővé válik.

b) Az ember működésköre kiterjed:

1. az előbbi 5. pontra, ha öntözünk, öntözőcsatornákat rendezünk be, avagy például lápokat csapolunk le; továbbá kiterjed a 6-ik pontra is, midőn mi mélyebb szántás, rigolozás által stb. növeljük a talajmélységet;

2. *a megművelésre, illetőleg megmunkálásra,* ennek nemére, fokára stb. Vonatkozik legkülönösebben a talajok fizikai tulajdonságainak, pl. a talaj és hő, a talaj és nedvesség, a talaj és levegő egymásra való hatása stb. megváltoztatására;

3. *a növények által elhasznált ásványi sóknak* mesterséges és természetes trágyaszerek által való pótlására, mert a talaj kémiai alkotását változtatjuk meg ezen műveletek által.

Ezekben az előrebocsátott pontokban *nagy általánosságban* rámutattam ama teendőkre, melyeknek elérésére törekedni kell.

Igen lényeges és ma is még nyílt kérdés továbbá:

1. a talajnemek és azok osztályozása és

2. ezen osztályozás gyakorlati keresztülvitele.

Az 1. alatt mondottakra megjegyezni kívánom, hogy számolva

a meglévő gyakorlattal, lehetőleg őrizkednünk kell a talajnemek számának a szükségesen felüli nagy számban való megállapításától, mert ha igen sok talajnemet fognak megkülönböztetni, akkor ebből sem az elmélet, sem pedig a gyakorlat embere sok, vagy egyáltalán semmi hasznót nem fog huzni, mert a tulzásba menő részletezés az áttekintést nagyban akadályozza.

Minél kevesebb jelleget (typust) kell megállapítani és ahhoz aztán szigoruan alkalmazkodni.

Nézetem szerint a *Thaer* által legelsőbbben ajánlott osztályozás az, mely az igényeket teljesen kielégíti; t. i. a talajokat főképen a mechanikai keverékük ‰ számai szerint kell megkülönböztetni és osztályozni.

A mechanikai keverék ‰ számai tekintetében lehetnek nézeteltérések. Én itt, anélkül hogy e ‰ számokat adni akarnám, óhajtom, hogy a következő 7 jellegzetes fajnemet különböztessük meg:

- I. kötőrmelék, kavicstalaj (görgeteg),
- II. homoktalaj,
- III. vályogtalaj,
- IV. agyagtalaj,
- V. márgatalaj,
- VI. mésztalaj,
- VII. televény vagy humusztalaj.

Továbbá igen kíváncsnak tartom, hogy e talajnemek elé a kémiai analízis alapján a következő — a gazdára nézve irányításul szolgáló — jelzések alkalmaztassanak:

1. nitrogénben szegény — nitrogénben gazdag,
2. káliban " — káliban "
3. mészben " — mészben "
4. foszforban " — foszforban "
5. (ha szükséges) szikes.

Ez az osztályozás és jelzés igen nagy szolgálatot tenne az ország mezőgazdasági kulturájának.

Továbbá a 2. pontra: *az osztályozás laboratoriumi keresztülvézetésére* nézve, mert ez másképen nem lehetséges, a talajok izapolását szükségesnek tartom. Enélkül a talajok mechanikai keverékeinek ‰ számait nem vagyunk képesek megállapítani. De

itt is az a fontos és irányadó, hogy a meghatározások eredményei összehasonlíthatók legyenek, tehát szigorúan a megfelelő iszapoló készülékek és eszközök irandók elő; továbbá a vizsgálati módszer is adva legyen.

Szükségesnek vélem, hogy a jövőben készítendő agronomiai térképeken az isotherma és isohieta vonalak is — a bővebb tájékozódás szempontjából — felrajzoltassanak, illetőleg kitüntetendő lenne, hogy az illető vidék átlagos és szélső hőmérsékleti adatai melyek és hogy a terület melyik isohieta-vonal által van határolva.

A *kémiai analízisre* nézve, mely téren szintén nagyon eltérők a vélemények, nézetemnek röviden abban adok kifejezést, hogy a talajokból 1—2 kg-ot kell higitott szénsavas vízzel extrahálni és az így nyert vízkivonatot azután a rendes módon analízálni.

Minthogy az intézet igen nagy horderejű célokat van hivatva szolgálni és ezeket csak úgy érheti el, ha a gazdaközönsséggel minél könnyebben és minél gyakrabban érintkezhetik: kívánatosnak tartanám a központi intézeten kívül 2—3 (pl. Kassán, Kolozsvárt) alárendelt viszonyban álló fizikai-kémiai laboratóriumot kellő szakerőkkel, eszközökkel és anyagokkal létesíteni, illetőleg berendezni, hogy az esetleg felszaporodó és hosszú ideig tartó fáradtságos talajanalízisek gyorsan keresztülvezethetők lennének. A gyors és jól keresztülvezetett munkától függ a megfelelő siker.

Szükségesnek tartanám még, hogy az intézet nemcsak a központi meteorológiai intézettel jöjjön szoros viszonyba, hanem gazdasági intézetekkel, kísérleti állomásokkal, az erdészeti főiskolával és az erdészeti kísérleti állomásokkal is, különösen a növénykísérleti ügyek miatt, valamint hogy időnként (pl. évenként) maguk a gazdák is tarthatnának összejövetelük alkalmával rövid ismertető előadásokat, melyeknek nagy hasznát mindenki könnyen beláthatja.

Végül — és ezt hangsúlyozni akarom — nem óhajtom, hogy hazánk kiváló magas színvonalon álló intézete, a m. kir. földtani intézet, melyet igen jeles szakemberek teremtetek meg és tudományos alapokon kitűnően vezetnek s mely intézet már igen nagy érdemeket szerzett a magyar geológiai kutatás terén, szakítson vagy eltérjen kitűzött munkakörétől, egy szóval sem. De a fejlődés haladást jelentvén, ha ily irányban csak egy lépést is tesz,

amint tett és tenni fog előre, a legfontosabb közgazdasági tudományok egyikének, az agrofizikának és kémianak kiváló szolgálatakat fog tenni.

Az északamerikai erdőtüzekről.

Amult évben Észak-Amerikában dühöngött nagymérvű erdei tüzekről az E. L. szerkesztősége *báró Ambrózy Lajos* követségi tanácsos urtól (Washington) alábbi szives értesítést kapta, amelyet közreadva, nem mulaszthatjuk el azért e helyen is őszinte köszönetünknek kifejezést adni.

*

Mult év október hó 29-én kelt becses levelének az amerikai erdőtüzekre vonatkozó kérdésére válaszolván, van szerencsém tudomására adni, hogy az Egyesült-Államok földmivelésügyi minisztériumának erdészeti osztálya (Forest Service) két terjedelmes, a tavalyi tüzeket kimerítően tárgyaló közleményt készít elő.

Ezen közleményeknek egy-egy példányát hivatalos uton úgy a m. kir., mint az osztrák földmivelésügyi minisztériumnak fogjuk felterjeszteni, de reményelem, hogy azonkívül módomban lesz egy külön példányt az Országos Erdészeti Egyesület számára is biztosítani.

Addig is legyen szabad röviden összefoglalni néhány adatot, amelyet a Forest Service szives volt tudomásunkra hozni.

Az 1908-iki esztendő az erdőtüzek történetében emlékezetes év fog maradni. Tavasszal, nyáron és ősszel pusztító tüzek járták végig az Egyesült-Államok északi részeit, némelyek délre is eljutottak. Különösen káros tüzesetek New-England államban, továbbá New-York, Pennsylvania, Minnesota, Michigan, Idaho, Oregon, Washington, West-Virginia Maryland államokban fordultak elő. A leégett terület öt millió acre-re tehető. A délnyugoti államokban május és júniusban sok kisebb erdőtűz volt.

Igen nehéz a tűz által előidézett károkat becsülni. Ennél fogva a becslések egymástól nagyon is eltérnek. Az egyik alacsony becslés szerint szeptember, október és november hónapokban 100 millió dollárra tehető a kár.

Mr. T. W. Fitzpatrick, az International Society of State and Municipal Building Commissioners and Inspectors Consulting architect-je, csakis a szeptemberi erdőkárokat nem kevesebbre mint 270 millió dollárra becsüli.

A Forest Service nézete szerint egyedül a leégett álló erdőnek faértéke kétségkívül messze túlhaladja a 60 millió dollárt. Ezen erdők legnagyobb része tűlevelű fákból állott s főként a Mississippi folyamtól nyugotra eső erdők, amelyeket a tűzvész ezidén tönkretett, tűlevelű erdők voltak. A fáknak 75 százaléka a Pinus fajokhoz, a többi az Abies, Picea és Pseudotsuga családokhoz tartozott.

Természetesen még sokkal nagyobb az a kár, amely a csemeték és fiatal fák tönkretételéből, a leégett területek talajának elrontásából, a humusz lemosásából, a patakok és folyóvizek gyorsabb lefolyásából és az ezek által okozott áradásokból, hidak, vasuti testek, táviró és távbeszélő czölöpök, néha faluk rombolásából erednek.

Nagyon óvatos becslés szerint *évenként átlagban* 64 millió dollárra tehető a fiatal fácskák pusztításából eredő kár. Az olyan esztendőekben, mint amilyen 1908. volt, a kár megfelelőleg nagyobb.

Az erdőtüzeknek közvetlen következménye az, hogy a fakereskedelmi cégek mindenekelőtt területöknek azon részét vágják le, amely a tűz által csak részben van károsítva vagy amelyekben még lappang a tűz. Ennélfogva sokkal többet vágnak le szükségletöknél. Érzékeny veszteséget jelent továbbá azon kár, melyet az illető állam erdőadó fejében szenved.

A szövetséges kormány keze alatt álló ugynevezett „nemzeti erdők” hathatósan védenek meg a tűzkár ellen. New-York, Maine és Pennsylvania államok is törekszenek erdőtulajdonukat óvatosabban megvédeni, mint ahogy eddig tették.

Néhány nagyobb fakereskedelmi vállalat is rendszeresített erdővédelmi intézkedéseket.

Ezen intézkedések erdőőrző személyzetnek kinevezéséből, az erdők bejáratásából, a feldolgozott fák mellékágainak összegyűjtéséből és óvatos elégetéséből, végre a legeltetésnek megszorításából és szabályozásából állanak. Hegyes vidékeken megfigyelő állomásokat is építenek, amelyeken tűzoltó szivattyukat és egyéb szerszámokat raktároznak.

Egyes államokban kitűnő törvényekkel rendezték az erdőtüzek elleni védekezést. Azonban sok eset bizonyítja, hogy a törvény holt betű maradt.

Frömbling porosz erdőmester könyve a bükkszálerdőről. *)

Ismerteti: Z. J.

(Befejező közlemény.)

Hézagok és tisztások beerdősítése. Elegyítés más fánemekkel. Terjedelmesebb bükkállabok természetes felujulása csak ritkán sikerül úgy, hogy azt mesterséges eszközökkel és módokkal elősegíteni ne kelljen. Ahol a tenyésztő ügyességét a kedvező körülmények támogatják, a pótolgatások kis területre szorúlnak, de ellenkező esetben az is megtörténhetik, hogy a bükkszálerdő tökéletes mellőzésére és annak tűlevelűekkel való helyettesítésére kerülhet a sor.

A végvágás után nem lehet mindjárt megítélni a pótlás szükséges mértékét. Sok apró bükkcsemete él elrejtve a fűgyomok tövében s csak a fény teljesebb élvezete következtében indul növésnek és válik észrevehetővé. Ha tehát ilyen téves megfigyelés alapján fogunk a pótláshoz, felesleges pazarlást viszünk végbe. Sokszor abban is tévedünk, hogy jelentéktelen hézagokat is be akarunk erdősíteni, holott csak olyan helyeket kellene munkába vennünk, ahol a fiatal egyedek nagyon távol állnak egymástól, ahol tehát az új ágak szélteben való kiterpeszkedése folytán a törzsek egyenes növése veszélyeztetve van. Másrészt azonban a pótlás halogatása is hátrányos lehet. Terjedelmesebb hézagokon a talaj lassankint elszegényedik s e talajerőben való veszteséggel a növedék csökkenése jár karöltve. Már pedig ez sarkalatos hiba volna. Inkább többet adjunk a jóból, minthogy a kevesebb révén ilyen bajokat idézzünk elő. Pontos szabályt a pótlás mértékére vagy idejére nézve adni nem lehet, itt csak a tapasztalat nyújt biztosítékot az esetleges balfogások ellen.

*) Első közleményt I. az Erdészeti Lapok f. é. VIII. füzetében.

A bükkösbe sok más fanemet keverhetünk, persze addig a határig, amelyen belül annak bükkszálerdő jellege fenmarad. A hol pedig ez az üzem jogosultsággal bir, minden előítélet daczára fenn kell tartanunk. A bükkszálerdő sok más fanemnek igazán nevelő dajkája s e tekintetben egyetlen üzemmódot sem hasonlíthatunk vele össze. Hogy e fontos jótulajdonságot lehetőség szerint gazdaságosan használjuk ki, más fanemeket elegyítünk közéje. E célra azonban csak oly becsesebb fajokat alkalmazzunk, melyeket a bükk élénk hossznövekedésével tul nem szárnyal és öreg koráig megtartott záródási képességével el nem nyom. Nem régen még általános hézagpótlónak csak a *luczfenyőt* használták. De a luczfenyő kiméretlen, minden világos célt nélkülöző elegyítése valóságos rákfenéje lett a bükkszálerdőnek. Sok esetben nehéz megkülönböztetni, hogy ugyan melyik fanem az állabban uralkodó? Kisebb-nagyobb csoportokban váltakozik a bükk és a lucz egymással, amelyekben hol az egyik, hol a másik faj senyved a kölcsönös létküzdelemben. Eleinte a bükk látszik felülkerekedni, de csakhamar az őt körülzáró luczfenyőcsoportoké a győzelem. Ezek már annál is vigabban tenyésznek, mivel eredeti termőhelyüknél jobb termőhelyre kerültek. Már rudas korukban, mint a viharok kész játékszerei, messzire kiemelkednek a luczfenyőcsoportok az ő környezetükből. Sekély gyökérzetük miatt ezek a széldöntés áldozatául esnek. Mivel pedig a lucz legtöbb esetben csak 80 évn yi vágáskorig tartható, vajmi ritkán számíthatunk arra, hogy a bükkel addig éléljen, mig az utóbbi a természetes felujításra alkalmas lesz. Pedig a lucz korai távozása által előidézett állapot a legszerencsétlenebb. A hézagok kicsinyek arra nézve s nagyon is a környékező állabok befolyása alatt állanak, hogy ismét beerdősíthetők legyenek, de viszont eléggé számosak és terjedelmesek, miszerint a szél- és a viharkárok tanyáivá legyenek. A széldöntés aztán a bükkállabban is elharpódzik; az alom elfuvatik, a talaj lassankint elszegényül. Vagyis kimondhatjuk, hogy a luczfenyő csak ott van feltétlenül a helyén, ahol a vele beerdősítendő terület elég nagy arra, hogy az azon növelt állabb önállóan, környezetétől függetlenül kezeltessék.

Viszont azonban szórványos bükkcsoportoknak vagy bükk-egyedeknek kegyeletes kimélése ott, ahol uralkodó fanemül a

lucz hivatott, megint csak hiba. Egy fanem sem oly türelmetlen az elegyített lombfákkal szemben, mint éppen a lucz. Ez vagy teljesen elnyomja az idegen lombfákat, vagy legjobb esetben is olyan törzsalakok képzésére szorítja, amelyek egészséges növényi formájuknak valóságos torzképei. E tekintetben a bükkal sem tesz kivételt. Talán a bükk hosszúnövekedését nem akadályozza meg, de akadályul szolgál az ágmentes törzsképződésnek, úgy hogy a bükk-törzsek ágas-bogasan, elterebélyedve, élő és elszáradt ágakkal benőve állanak előttünk. Tehát ahol a lucz van helyén, ilyen foltokon a bükköt teljesen mellőzni kell.

Amennyire kárhózas a lucznak tömeges, tervtelen elegyítése, annál inkább ajánlhatjuk azt egyedenként, szórványosan. Az állabban ez a kései előhasználat tárgya lehet. Ha a luczegyedik 15—20 m-nyi távolságra tenyésztetnek, a bükkállab növekvését semmikép sem hátráltatják s kihasználásuk még akkor sem okoz érzékeny kárt, ha idősebb korukban történik. De az elegyített luczot nem mindig előhasználati fatömegként kell kiszednünk. Kedvező talajon némely törzs a bükkal együtt kitart s magányos állásában oly arányokat ér el, amilyeneket más állásban hasonló korban el nem érhetne. Ámbár a törzs ágbősége a lucz értékét kissé lenyomja, mégis a közbeelegyített fenyő a bükkállabra nézve örömdetes tömeg- és értékgyarapodást jelent.

Természetesen az elegyítés céljára csak erős, egészséges csemetéket alkalmazzunk, hogy azok az uralkodó bükkal a létküzdelmet sikerrel vehessék fel.

Az erdei fenyő csak kivételes esetekben jöhet tekintetbe, például fagyzugos helyeken. Gyors növekvésénél fogva kívánatos védelmet nyújt a fiatal bükknek, de védenczeit sem tulságosan be nem árnyalja, sem el nem nyomja. Ha feladatát teljesítette, ki kell őt szednünk s a teret tisztán a bükknek átengednünk. Amennyiben azonban ez a fanem kezdettől fogva nagyobb növényi teret igényel, mint a lucz s így többszöri vágással szükséges a környezet nyomása alól felszabadítani, a lucz határozottan előnyben részesítendő.

A vörösfenyő-nek nincs nagy igénye a talajjal szemben, de annál inkább követeli a fényt és a levegőt. Ott van tehát helyén, ahol ezekben bőven részesedik. Régebben, éppen úgy, mint a

luczot, derüre-borura tenyésztették s használták a bükkösben is hézagpótlónak. A tömeges tenyésztés révén azonban a vörösfenyő ellenségei is meghonosodtak. Legfőbb ellenségének a rákot (Peziza Willkomii) tekinthetjük, amely annál inkább elhatalmasodik, minél inkább hanyatlik áldozatának ellenálló képessége. A pusztulást járványszerűen előidéző betegség különösen a vörösfenyő fiatalosait támadja meg. Öregebb egyedek egészen mentek maradnak. Ebből ezt következtethetni, hogy a korosság maga óvja meg már e fanemet a járvány ellen, vagy a gomba spórái csak a föld felszínéhez közel szaporodnak s a törzs alsó részének erős héján behatolni képtelenek. Ilyen fertőző góczpontok csakis tömeges tenyésztésnél fordulhatnak elő, azért tehát a vörösfenyőre, mint a bükkszálerdőt foltozó fanemre az a szabály, hogy azt csak szórványosan, időben és térben elválasztva tenésszük.

Kora ifjúságától fogva rendkívül gyors hossznövekedése arra képesíti, hogy a bükkal a küzdelmet sikeresen megállja. Fölényét a késő korig megtartja, csucs a környezetből mindig kiemelkedik s így a legsűrűbb bükkösben is kielégítheti fényigényességét. Szelid beárnyékolása gyors és gazdag televényképzéssel párosul, ami különösen oly bükk-fiatalosban teszi e fát ajánlatossá, amely a kései fagyok, a gyomok és a talaj szegénysége miatt szenved. Az általa elfoglalt tér oly kicsiny, hogy a bükkállab, ha a vörösfenyőelegyítés mértékkel történik, tömeggyarapodásában alig veszít. E hézagpótlót bármely korban kiszedhetjük anélkül, hogy a folytonossági hiány észrevehetővé válnék. A kitűnő minőségű fát minden időben jó árért adhatjuk el. Vagyis látjuk, hogy a vörösfenyőelegy a bükkállabra nézve nemcsak tömeg, de értékgyarapodást is jelent.

Ujabban a japán vörösfenyővel (*Larix leptolepis*) tesznek kísérletet. Ezt a moly és a rák nem bántja. Hogy immunitását mindig, még tömeges tenyésztés esetén is meg fogja-e tartani, a jövő kérdése.

A *sima fenyő* a bükkszálerdőben fájának gyarlósága miatt csak másodlagos szerepet játszik. De mivel gyorsnövésű, igénytelen, a talajt javítja, oldalnyomást és árnyékot nagyon jól tűr, azért hézagpótlónak melegen ajánlható.*)

*) A jegenyefenyőről, amely hazánkban elsősorban hivatott a bükkösök elegyítésére, a szerző, ki tisztán az északnémet viszonyokból indul ki, nem tesz említést.

A *tölgygyel* való elegyítés mint eszmény lebeg minden szakember előtt, de még nem világos az a mód, melylyel ezt biztosan és tökéletesen elérni lehet. A tölgy két főfaját: a kocsányost és a kocsánytalanul nem sorozhatjuk az elegyítés tekintetéből sem egy kategóriába. Nagy a kettő közt a különbség úgy gazdasági, mint növénytani tekintetben; mások az igényeik, más fejlődésük menete. A kocsányos tölgy aránytalanul üdőbb, televényesebb talajt kíván és már rudas korától fogva jelentékeny növénytérre van szüksége. Az alföld és a lapály fája ő. Hegyvidéken nem hág magasra, azonban üde, védett mélyedéseken és hűvös lejtőkön vitorán tenyészik. A kocsányos tölgy ezen igényei teljesen összeesnek a bükkszálerdőével (?) és ha tenyészésének csak itt feltüntetett feltételei volnának, úgy igen jelentős szerepet játszanék a bükkös háztartásában. De vannak a tölgynek olyan sajátosságai is, melyek őt a bükkal való elegyítésre alkalmatlanná teszik. A tölgy, amint Frömbling mondja, akaratos, magának való fanem. Nem tud a viszonyokhoz alkalmazkodni. Még a saját fajtája közeledését és érintéseit is barátságtalanul visszautasítja. A szabad állásra, a korona korlátlan kifejtésére feltétlen szüksége van. Simulékony-ságot legfeljebb csak fiatal korában mutat. Ebben az időszakban bátran felveszi a versenyt a bükkal és azt annál jobban tulszárnyalja hossznövekvésre, minél inkább megfelelnek neki a talajviszonyok. Ámde ez a versenyképesség nem tart sokáig. Alig lép a tölgy a rudas korba, hossznövekvése alábbhagy s az a törekvés lép előtérbe, hogy széltere terjeszse ki koronáját. A bükk ekkor, hogy úgy mondjuk, a fejére nő s a tölgy lassankint menthetetlen pusztulásnak indul. Talán korai felszabadító vágásokkal lehetne segíteni a bajon, de ez csak nagyon szórványos elegynél volna gazdaságos, mert sűrűn álló egyes fák felszabadítása rendkívüli pénzáldozatot követelne.

Miután a szórványos elegyítésnek ezt a hátrányát felismerték, a csoportos elegyítéssel tettek kísérletet. Sőt előre látva, miszerint még a csoportos állás sem biztosítana kellő sikert, a tölgynek időnyereséget is adtak. A bükkállásban hézagokat vágtak ki s a természetes felújítás megkezdése előtt 20—25 évvel tölgygyel erdősítették be azokat. Természetesen e tölgyfoltok nem voltak, nem lehettek önálló üzemalakok, legfeljebb 0·10—0·12 hektárnyi terü-

leteket foglaltak el. Nyilvánvaló, miszerint így is kis felületen aránylag nagy fatömeg zsufolódott össze s hogy a szélső törzsek éppen a szomszédos bükkállab nyomása és beárnyalása következtében elnyomorodtak vagy elpusztultak. Csak a csoportok közepén növő néhány tölgy felelt meg a várakozásnak. A bükkállab kihasználása sem szüntette meg a bajt, vagy nem szüntette meg véglegesen, mert az elnyomott tölgyegyedek a második felcseperedő bükknemzedékkel sem tudták néhány év leforgása után felvenni a versenyt.

A csoportok közepén tenyésző néhány fa talán tultartásra volna alkalmas és a második forduló alatt erős hasznofává növekedhetnék? Valami nagy gazdasági eredményt így sem érhetnénk el. A tölgy csoportos elegyítése ugyanis, ha a bükkszálerdő jellegét feladni nem akarjuk, meglehetősen szűk korlátok közt mozog s így a hasznofák száma elenyészően csekély maradna. Nem is említve, hogy a tölgycsoportokat felszabadító vágás a szél-döntésre alkalmas helyeket teremt, hogy az alom elfuvása nyomán a talaj kiszáritása, elszegényedése köszöntene be.

Tehát a csoportos tenyésztés sem oldja meg sikerrel a feladatot. Ugyan mi volna még hátra? Semmi egyéb, mint gyökeres eljárás: a bükkszálerdőnek tölgyessé való fokozatos átalakítása. Ahol nagyobb területen a viszonyok a kocsányos tölgy tenyésztésére kedvezők, ott minden érzelgősség félretételével a tölgyet kell főállománynya tennünk s a bükköt legfeljebb segítő, szolgálatrakész cselédjévé lefokoznunk. Hogy a célt elérhessük, a bükk felujítása idején egyenletesen és bőven tölgyet kell közbeelegyitenünk. (Az utolsó előkészítő vágás folyamata alatt lehetőleg makkvetéssel.) Később a bükköt, mely a tölgy fejlődését hátráltatná, kivágjuk, hogy végre tölgyes jöjjön létre bükk aljával. Az ilyen állabalakulatnak több nevezetes előnye van. A bükk korai és becses előhasználatul szolgál, kivágása után a tölgy fénynövekedése fokozódik s végül bőséges lombhullásával a televényt gyarapítja. Az átalakítást — amint közbevetőleg megjegyeztük — lehetőség szerint vetés útján foganatosítsuk, ámbár 1—2 éves csemeték ültetése is olcsó és ajánlható tenyésztési mód. Sem a makkal, sem a csemetével ne fukarkodjunk. Egyetlen fanem sem hoz létre oly tömegesen beteg vagy gyöngye utódokat, mint

éppen a kocsányos tölgy s csak bő felesleg esetén érhető el, hogy az előhasználat alkalmával olyan tisztogatást végezhesünk, mely után kifogástalan anyag álljon rendelkezésünkre.

A kocsánytalan tölgyet két körülmény predesztinálja a bükkkel való elegyítésre. Először szerény igénye a talajjal szemben, minek következtében a bükköt bárhová követheti; másodsor az a feltűnő megegyezés, melyet e két fanem egész fejlődésében és magatartásában mutat. A bükkre nézve első termőhelyi jóságú talajon a kocsánytalan tölgy elegyítése kizártnak tekintendő, mert itt megfelelő kezelés mellett a bükk egyedül is kielégítő eredményt szolgáltat, másrészt pedig ennek élénk növése nagyon megkeserítené a fürtös tölgy ifjúságát. Második termőhelyen a két fanem egyenlően osztja meg az uralmat, a harmadikon a tölgy kerekedik felül, a negyediken elnyomja a bükköt. Még ennél is rosszabb termőhelyeken a fenyőféléknek kell átengedni a szerepet, ámbár a kocsánytalan tölgy még a VI. osztályu termőhelyen is jól érzi magát. Némelykor éppen e tulajdonságánál fogva képezheti megfontolás tárgyát, hogy ne alakítsuk-e át teljesen a gyarlóbb bükkállapot tölgyessé?

A kocsánytalan tölgy azonban nemcsak a talajjal szemben támaszt szerény igényeket, hanem kevésbbé meleg éghajlattal is meg van elégedve. Testvérénél sokkal magasabbra hág éjszakon és a hegyek lejtőin. Éppen annyira árnyéktűrő, mint a bükk. (?) Általában azt mondhatjuk, miszerint minden fanem oly foku beárnyalást tűr el, amilyen árnyékot maga vet. A kocsánytalan tölgynek ugyan gyérebbe lombozata van, mint a kocsányosnak, vízszintes és legyező alakban növő levelei mégis sötétebb árnyékot vetnek, mint a kocsányos tölgyéi. Az is tapasztalati tény továbbá, hogy amily nagy és sűrű, vagy kisebb és ritka árnyékot vet valamely fanem, épp oly mértékben követel teresebb vagy szűkebb állabzáródást. Beárnyalás és árnyéktűrés a növtér tekintetében egyenes viszonyt mutatnak. Ha tehát a fürtös tölgy és a bükk beárnyalási képessége egyenlő, ugy egyforma vidorsággal fognak tenyészni, ugyanolyan sűrű állabzáródás mellett. Amíg a kocsányos tölgy szélteben terebélyesedik, addig a kocsánytalan inkább függélyes irányban, felfelé tör s a koronafejlesztés lehetőségéről saját jóvolta veszélyeztetése nélkül lemond.

A bükkhöz abban is hasonlít, hogy alsó ágait korán és hamar elveti, ami a haszonfa képződésére kedvező tulajdonság.

Amennyiben a bükk és ez a tölgyfaj természetre nézve nagyon is megegyezők és mint jó bajtársak élnek egymás mellett, a kocsánytalan tölgy elegyítésének semmi akadálya nincs, sőt annak határt szabni sem szükséges. Ugy szórványosan, mint csoportokban bátran elegyíthetjük azokat.

Ahol a felujtandó kocsánytalan tölgyállabokban elegendő magfa van, ott a jövődöbéli elegyes állab létrejötte biztosított-nak tekinthető. A mesterséges elegyítés módja miben sem tér el a kocsányos tölgyétől, legfeljebb azt kell megemlítenünk, hogy a nyers televény a kocsánytalan tölgy csemetéinek nem árt s így még a bükkre nézve eléggé elő nem készített vágásokban is bátran vethetünk. Sok vesződéssel jár azonban e tölgy makkjának a beszerzése. A fürtös tölgy ma már aránylag ritka fanem s magtermés dolgában a kocsányos tölgytől messze elmarad. Minden erdőtenyésztő tartsa hát kötelességének, hogy a legkisebb makktermést is — ha ugyan kocsánytalan tölgyese van — takarékosan használja fel s a fölösleget nyujtsa az abban szüköt látóknak.

A *kőris*, a *hegyi és a korai juhar* erőteljes, mésztartalmú hegyi talajon vannak otthon és a bükkal ott elegyíthetők. Mivel évenként bőven teremnek magot s szárnyas termésük messze elröpül, már egyes anyafák elégségesek arra nézve, hogy nagy vágásokat bevesse. E fanemeknél ajánlatos a vetés. A magot egyszerűen a pusztá földre szórhatjuk, szükség esetén megismételve a beszórást. A *kőris* és a *juhar* elég jól türi az árnyékot, csemetéikre a nyers televény sem veszedelmes, így hát vetésüket már az előkészítő vágásban megkezdhetjük.

A *barkóca berkenye* (*Sorbus torminalis*) egyike legbecsesebb, legkeresettebb, de — sajnos — legritkább fáinknak. A fakeskedők szemrehányása, hogy az erdőtenyésztés e nemes fanemet elhanyagolja, tökéletesen jogosult. Magját különféle állatok pusztítják, gyökérsarja, mert rendszeren csak gyökérről szaporodik, kedvezőtlen, sőt ellenséges viszonyokkal kénytelen küzdeni. A *berkenye* az erőteljes hegyi talajt szereti. Középmagasságánál fogva a bükkal korántsem tarthat lépést, de rendkívüli árnyéktűrése következtében

sűrű bükkszálerdőben is jól megáll. Más fa hasonló viszonyok közt rég elpusztulna s így a berkenye a bükkösre nézve valódi, tiszta nyereség. Vetéssel és ültetéssel egyaránt tenyészthetjük, de a gyökérsarjak idősebb korukban az ültetésre nem alkalmasak.

A *gyertyán*-, *nyír*- és a *nyárfa* hivatlan vendégekként jelentkeznek. Tömeges fellépésük és gyors szaporodásuknál fogva mesterséges tenyésztésükre gondolni sem kell. A vágásokban korán, idő előtt lépnek fel s a bükk bevetényülését, valamint fejlődését is nagyon megnehezítik. Mégis megvan e fanemeknek is a maguk helyén a jogosultságuk. Mivel a kései fagyok ellen érzéketlenek, a fiatal bükknek hathatós védelmet biztosítanak. Fagyzugokban szívesen kell őket fogadnunk. Oly helyeken pedig, ahol a talaj elszegényedése és elgyomosodása fenyeget, a bükktenyésztőnek kitűnő szolgálatot tehetnek. A lassan nöövő gyertyánt a bükk csakhamar tulszárnyalja, de árnytűrő képességénél fogva még e nyomás alatt is jól fizetett hasznofává fejlődhetik. A nyír és a nyár ellenben gyorsan növekednek és az áterdőlés idejéig annak hozamát derekasan növelik. Különben e fanemek a bükk szabályos vágási korát meg nem élik, úgy hogy mindig előhasználatként esnek a fejszének áldozatul.

*

A fiatalos ápolása. A bükkszálerdő felujtása éppen befejeztetett. Az ezt követő időszakban a fiatal állab nem mutat valami örvendetes képet. Az utolsó magfák döntése és kihozatala ugyancsak megviseli az aljnöveget. De a baj szerencsére kisebb a látszatánál. Mert ha a felujtás jól sikerült, ha dús volt az aljnövet, úgy az eddigi gyámoltság utolsó korlátaitól felszabadítva ifju erejét annál erélyesebben fejti az ki s a benne esett kárt annál rövidebb idő alatt pótolja. A gondos erdőgazda természetesen nem fogja elmulasztani, hogy a természet munkáján lehetőség szerint könnyítsen. A megroncsolt fiatal törzseket eltávolítja, letört csucskok sebeit simára vágja, villás (kettős) törzsek képzésére hajlandó egyedeket eltávolít.

Kezdetben talán be sem számíthatónak, sőt kíváncsnak tűnik fel a lágyfák, a gyomok terjedése fiatalosunkban, de később beköszönt az az időpont, mikor a készséges kísérőkből alkalmatlan tolakodók lesznek. Minél korábban s minél tömegesebben lép-

nek fel e fanemek a bükkfiatalosokban, annál hamarabb kell ellenük védekezni. De itt is kerüljük a hirtelen átmeneteket. Rövid időközökben ismétlődő, óvatos tisztogatással szabadítsuk fel a tenyésztendő főfanemet és állítsuk a maga lábára. A gyomfák nagyobbára szeliden árnyalnak s e tekintetben, ha ugyan szórványosak és több egyednek összeműködése ki van zárva, nem sokat árthatnak. Ilyen elszórt állásban a tenyésztőnek nem is kell őket bántani. Rendszerint az előhasználat alkalmával szedjük ki azokat, melynek sokszor értékes tárgyait képezik. Általában szakszerű kezelés mellett a lágyfából nyerhető haszon messzi felülmulja azt a csekély kárt, amelyet eleintén hosszúnövekedésükkel a főállabban okozhatnak.

Amint fönnebb említettük, a létküzdelemnek is nagy jelentősége van az erdő életében. Legszebb bükkállabjaink ennek köszönhetik pompás fejlettségüket. Soha sem lehet tehát a kezelő hivatása, hogy a fiatal egyedek érdekében indokolatlan aggodalomból erőszakosan beavatkozzék, annál kevésbbé, mivel még a látzólag egyforma egyedek közül sem lehet kiválogatni, hogy melyik lesz létjogosult, melyik nem.

*

Munkájának utolsóelőtti fejezetében a bükkszálerdő *előhasználatáról* beszél Frömbling. Ugy 25—30 éves korában a sűrű bükkállab ritkulni kezd. Az eredeti aljnövet nagy része túlszárnyaltatott s mint száraz, elhalt egyedek hullanak a földre. A felujítás folyamata alatt elszegényedett talajt bomlási termékeikkel jelentékenyen gazdagítják. E természetes állabritkítás befejeztével az előhasználatok cél tudatos foganatosítása is beköszönt. Az előhasználatnak kettős feladatot kell megoldani és pedig:

1. hogy az állabot oly irányban fejlessze, amely rendeltetésével összhangzásban van és

2. hogy mindazt a faanyagot czélszerűen kihasználja, mely az első czél koczkáztatása nélkül az állabból elvihető.

E tételeket a bükkszálerdőre vonatkoztatva, határozottan az első feladat nyomul előtérbe. Csak az állab kialakulásának befejeztével kerülhet sor a „használatra“, amely időpont egyébként a hosszúnövekvés befejeztével körülbelül összeesik. Az állab érettségi koráig a használatot az ápolásnak feltétlenül alá kell rendelni, mert

hiszen a végcél a fő, mely nem az elő-, hanem a főhasználatra irányul. Aki a dolgot megfordítva kezeli, az csak nyereszkedni vágyik és rablógazdaságot űz.

A bükkszálerdőnek nincs határozottabb ellensége, mint a talaj tiszta jövedelmezőségének tana. Ha ezt a jelzett üzemmódot illetőleg a gyakorlat nyelvére lefordítjuk, nem jelent egyebet, minthogy tulnyomólag csak tűzifa és csekély értékű haszonfa termeltessék, holott pedig helyes szempontból tekintve, a bükkszálerdőnek annál sokkal fontosabb rendeltetése van. Azért áll ez a fanem, ez az üzem a tiszta jövedelmezőségi tan előtt olyan kevés becsben, ezért akarja azt korlátozni, lehetőleg eltüntetni s helyébe mindenütt az ő eszményét: a luczot becsempészni. Szerencsére ennek az elméletnek is megvannak a maga gyöngéi s az elfogulatlan erdőgazda korántsem tartja manapság csalhatatlan dogmának mennyiségteni bizonyításait.

Amint a sűrű fiatalos természetes uton megritkult, az egyes állabrészek minősége is világosabbá válik. Az első rudas korban már észreveszi a gyakorlott szem, hogy mely egyedek fölényes erejűek. Amde könnyelműen sietnők el a dolgot, ha a fejlődés menetét erőszakos, siettető beavatkozással akarnók előbbre vinni. Nem a szokatlanul nagy, fölényesen durva erőt kell az egyedeknél segitenünk, hanem a nemesebb képességet kifejlésre ösztönöz-nünk s a durva erőszakkal való küzdelemben hathatósan támogatnunk. Mert hiszen éppen a sűrű záródású fiatal bükknél észlelhetjük, hogy nem mindig a tulmagas egyedek a legalkalmasabbak is, hogy ezeknél a növényi energia nem áll arányban a hibátlan törzsalak kifejlesztésének képességével. Csak hosszas, szívós küzdelem megállta után ismerhetjük fel és ítéltetjük meg, hogy mi a kisebb becsű, mi a létjogosult és támogatásunkra érdemes. Azért tehát felállíthatjuk a szabályt, miszerint ne vágjunk elébe a létküzdelemnek, hanem óvatosan, bölcs halogatással, mindig a világosan kialakult eredmények tekintetbevételével járunk el.

Természetesen a jól megfontolt halogatás nem jelenthet elhanyagolást. Elnyomott, soha magasabbra nem növeszthető egyedeket használjunk ki minden huzavona nélkül. Ahol pedig sokat ígérő fák erőszakos nyomás alatt senyvednek s csak azért nem fejlődhetnek, ott rögtön szabadítsuk fel azokat.

Sokszor halljuk azt a nézetet is, miszerint tanácsos az erős áterdőlés, hogy aztán az állabnak annál hosszabb ideig békét hagyhassunk. Nagy tévedés! Az orvosság bő adagokban valóságos méreggéválhatik. A fény hirtelen élvezete — mint már említettük — mindig válságot okoz a növényi szervezetben, mely rája nézve annál veszélyesebb, minél nehezebb küzdelmet folytatott addig a fényért és a növőtérért. Csak lassan, szinte észrevétlen szoktatással elégtűsük ki a fának annyira megkívánt életfeltételeit. Elővigyázatosan, rövid időközökben, inkább többször ismételve. Ma már nem valljuk azt a nézetet, hogy a koronazáródás megszakítása valami sarkalatos hiba volna. Sőt éppen ez a legalkalmasabb mód a tenyészítő kezében a haszonfa gyarapítására. Hogy a lombzáródást milyen mértékben lehet megbontani, arra nézve számokban kifejezhető előírást nem adhatunk. Itt legjobb tanító a tapasztalat. Általános zsinórmértékül az a szabály szolgálhat, hogy a fény behatolása, mely az előhasználatok következtében jön létre, annyira ne fokozódjék, hogy tulerősségével és tartamosságával a talaj erejét befolyásolja.

A hosszúnövekvés befejeztével a szakszerűen kezelt bükkállab csak olyan egyedekből fog állani, melyek a termőhelyhez képest a legnagyobb erő kifejtésre alkalmasak.

Persze az áterdölési műveletnek fontos feladata még az is, hogy a szórványosan elegyített egyéb fanemeket is céljuk szerint kezelje. A gyomfák kivétel nélkül az előhasználat tárgyai lesznek. Más nemesebb lombfának előnyös helyzetet kell biztosítanunk, hogy azok növése szabad, küzdelmektől mentes legyen. Csak ha később e támogatásra méltatlanoknak bizonyulnának, kell azokat eltávolítanunk. Sokszor későn érkezik a segítség az elegyített lombfáknak. Ilyen eset volna például, ha a kocsányos tölgyet akkor szabadítanók fel a bükk nyomása alól, mikor a szabályos növése való képességét egészen elvesztette.

Villás törzsek — sajnos — gyakorta előfordulnak a bükkösben. Oreg hiba volna azonban az első kínálkozó alkalommal az összes ilyen törzseket kipusztítani. Ezeket csak ott nélkülözhetjük, ahol valami jobbat tehetünk a helyére. Ahol kivágásuk által hézagok támadnának, ott a legközelebbi felujtás beálltáig meg kell őket tűrni. Különben e kettős törzsek jó tüzi anyagot szolgáltatnak.

A bükk szálerdő előhasználata nagy fatömeget szolgáltat. Hektáronként 80—100 tömörmétert. Az észszerűen vezetett előhasználat összes fatömege a főhasználatéit eléri, ha ugyan túl nem haladja. De a dolog pénzügyi oldala sem mutat éppen kedvezőtlen képet. Igaz hogy eleintén a tűzifa a tulnyomó, de ez mindig keresett választék marad, melynek árai a növekvő szükséglettel emelkedni fognak. Céltudatosan nevelt állabok azonban a későbbi áterdölések alkalmával jól megfizetett haszonfát is tekintélyes tömegben szolgáltatnak.

*

A bükk legmagasabb haszonfaértékét olyan törzsátmérő mellett éri el, amilyen a bükk szálerdő rendes vágásfordulója, azaz 120 év alatt ki nem fejlődhetik. Ezen a hiányon a *tultartással*, vagyis a vágástól megkímélt olyan törzsek lábonhagyásával segíthetünk, melyek még egy, tehát összesen két szabályos vágásfordulót volnának hivatva átélni. Még a mult század derekán a délhannoveri és a kurhesseni bükkösökben nem mentek ritkaság számba a tultartott bükkegyedek. A tengeri hajók gerendázatát ilyenekből építették. Később a vas mind általánosabbá váló használata a vén bükköt a hajóépítésből kiszorította. Tultartani ugy egyes törzseket, mint kisebb-nagyobb facsoportokat is lehet. Az utóbbi mód elé a bükkösök jelenlegi állapota gördít akadályt. Alig találhatók ma már oly kitünő minőségű állabok, melyekben tisztán vagy nagyobb részt tultartásra alkalmas törzsek lennének. Számuk még második termőhelyi jóságú talajon sem haladja felül hektáronkint a huszat, harminczat. Ezért a néhány törzsért az egész állabot meghagyni semmiesetre sem volna gazdaságilag indokolt eljárás. De az egyedenként való tultartásnak is megvannak a maga hátrányai. Amíg a magányosan növő fák a természet különféle támadásainak edzetten állanak ellen, addig az öreg korokban szabaddá tett egyedek szenvednek a széltől, a naptól és inkább ki vannak téve különféle megbetegedésnek, pl. a csucsaszálynak. A bajon lassu, fokozatos felszabadítással lehet segítenünk. A tultartásra kiszemelt fákat környezetük befolyása alól ugy emancipáljuk, hogy azok az új létfeltételekhez alkalmazkodjanak és velük szemben meg-
edződjenek. Mivel pedig az alkalmazkodási képesség az élet első felében sokkal nagyobb, fiatal korokban történjék e művelet, még

a természetes felujítás megkezdése előtt. Hogy melyik egyed alkalmas a tultartásra, azt nem lehet merev szabályok szerint megállapítani. Semmiesetre sem az egyenes, simatörzsű fa, amint az ember hinni szeretné. A gyertyaegyes, sekélykoronájú bükkök mesterséges nevelés eredményei, melyek e fanem ősalakjától sokban különböznek, anélkül azonban, hogy az ősalakra való visszaütés hajlamát elveszítenék. A simatörzsű, magasban sekély koronával bíró bükkök, ha szabad állásba kerülnek, hosszú évek során át csak azon küzködnek, hogy a törzs és a korona közti szabályos viszonyt a korona mélyebbrevitelével helyreállítsák. Ezért hát olyan egyedekre essék választásunk, melyeknél a törzs egész hosszúságából legalább egyharmadrész a koronára esik. Azonkívül szabályos, gulaalaku legyen a korona növése, a tengely körül arányosan elhelyezett. Villás törzseket, amennyiben törékenyek és összenövéssük helyén a rothadást elősegítő vizet felfogják, nem tanácsos kiszemelni. Végül, ami talán önmagában érthető, mindig az uralkodó, sohasem a visszamaradt egyedek közül válogassuk. Minden ilyen tultartott bükkfának, feltéve hogy a helyes kiválasztással gondos ápolás is párosul, négyszer-ötször akkora fatömeggel kell birnia a második vágásforduló végén, mint annak az elején. Az értéknövekedés körülbelül hasonló arányokat fog felmutatni.

*

Igy Frömbling a bükkszálerdőről. Talán hosszadalmasabban is beszél, mint amennyit a tárgy érdeme megkíván s itt-ott, már az öregség hibájából, fölösleges ismétlésekbe is bocsátkozik. Művéből az az általános benyomásunk, hogy a divatos fanemekkel szemben az elhanyagolt vagy a nem egészen jogosan elitált fanemek védője. Igy lelkesen védi a kocsánytalan tölgyet büszke testvérével szemben s éppen a gyöngye iránt való ezen rokonérzése ösztönözte annak a munkának megírására is, melyet itt kivonatossan ismertettünk. Frömbling tanulmánya érdemes tanulmány. Melegen ajánlhatjuk szakembereinknek az elolvasásra, mert rendszerbe foglalva, kimerítően, tapasztalati alapon tárgyalja az erdőgazdaságnak egyik, jelenleg alkalmi, de talán mindig időszerű kérdését.

FAKERESKEDELEM.

A fakereskedelem helyzetéről.

Irta: *Fodor Lipót.*

A háborus veszedelem elmúltával a faüzlet forgalma is kezd élni, amennyiben vidéki fakereskedőink, akik a háborus hírek folytán a vásárlástól ugyszólván teljesen tartózkodtak, most már hozzálátnak megritkult raktárkészleteik kiegészítéséhez. A vidék fogyasztása más évekhez képest csekély, úgy hogy a vidéki fakereskedők szükséglete korántsem akkora, mint más években. A városokban, különösen pedig a fővárosban a faüzlet forgalma a tavalyinál élénkebb; az építési tevékenység, mely tavaly ugyszólván szünetelt, most már újra éledni kezd; az állam munkáslakásépítési programjának és a főváros nagyszabású építési terveinek végrehajtásánál rendkívül nagymennyiségű fára lesz szükség, ami az áralakulásra kétségtelenül jó befolyással lesz. A kiadott építési engedélyek számából arra lehet következtetni, hogy az építési tevékenység a folyó évben legalább is kétszer akkora terjedelmű lesz, mint a múlt évben, már azért is, mert a most beállott pénzhiány a bankokat a jelzálogüzlet felkarolására készíti. Bécsben is hasonló a helyzet, az építési tevékenység ott még nagyobb méreteket ölt és a fafogyasztás előreláthatólag igen nagy lesz. Noha a kilátások elég kedvezők, a rendes fűrészáru árában még nem állt be kedvező fordulat, csak a méretfák ára emelkedett m^3 -enként 1—2 koronával.

Németországban az üzleti helyzet nem mondható kedvezőnek, amennyiben a német építőipar még mindig nem heverte ki azokat a sebeket, melyeket az Amerikából kiindult gazdasági válság rajta ütött. Azonban némi javulás már ott is észlelhető, amennyiben a jegenyefenyőgerendák iránt újabban nagyobb érdeklődés mutatkozik; ezen áruért franko Berlin 46—48 márkát lehet elérni köbméterenként. Puha fűrészáru iránt a kereslet kielégítő volna, a német ipar azonban egyelőre nem hajlandó a mi magas árainkat elfogadni. A Németországba irányuló exportnak a csökkenését az előző években a Földközi-tenger medencéjében fellépett nagy kereslet teljesen ellensúlyozta; most ezen államok is kevesebbet vásárolnak, ami részben az ott uralkodó gazdasági

pangásra és rendezetlen politikai viszonyokra vezetendő vissza. Egyedül Olaszország szükséglete növekedett meg a messzinai földrengés folytán szükségessé vált ujjaépítés következtében. Miután az olasz kormány az új épületeket csak lehetőleg földrengésnek ellentálló talajon építteti, a telkek beszerzése, telekkönyvezése és egyéb jogi kérdések elintézése az elpusztult helységek felépítését hátráltatja. Azonkívül a kormánynak nincs elegendő pénze, úgy hogy a földrengés által sújtott területen a munkálatok csak lassu tempóban folytathatók.

A *butorgyártás* céljaira szolgáló elsőrendű áru iránt elég élénk a kereslet s az áru jó árak mellett igen könnyen helyezhető el, noha a butoripar foglalkoztatottsága éppenséggel nem nagy.

A puha *ládadeszka*, mely pár évvel ezelőtt Németországban még nagyon keresett cikk volt, most csak nagyon nyomott árak mellett helyezhető el. Ennek oka részben a különböző, ládákat felhasználó iparágak kedvezőtlen helyzetére vezetendő vissza, részben pedig annak tulajdonítandó, hogy az apáczalepke pusztításai folytán Szászországban és Kelet-Németországban rendkívül nagy erdők letarolása vált szükségessé, melyeknek faanyagából csakis alsóbbrendű fűrészárut, többek között sok ládadeszkát készítettek. A porosz kormány ezen árunak Németország belsejébe való szállítását rendkívüli tarifaképzvények nyújtásával tette lehetővé; ezen áru legnagyobb versenytársa a mi ládadeszkáinknak.

A puha *bányafa* iránt a bányák kedvező üzletmenete folytán állandó érdeklődés mutatkozik. Amennyiben a kormány a bányafa vasuti tarifáját mérsékelné, az ország távolabbi vidékein fekvő fenyőerdők vékony faállománya jobban lesz értékesíthető.

A *tölgyfaüzlet* helyzete még mindig vigasztalan. Noha a külföldi fogyasztók készletei már a minimumra apadtak, ezek még mindig tartózkodnak a vásárlástól, úgy hogy tölgygömbfában és fűrészáruban absolute nincs kereslet. Csak boulesokban mutatkozik némi forgalom. A *tölgyfriez*-üzlet erős kezekben van; noha a konzorcium, mely Magyarország nagyobb frieztermeléseit több év tartamára a maga részére lekötötte, rendkívül nagy készletekkel rendelkezik, az árak nem szenvedtek hanyatlást. Az építési tevékenységnek a közeli jövőre várható fellendülése ezen cikk

helyzetét is meg fogja javítani. A parketta-kartell és az említett konzorcium között a leghevesebb verseny folyik.

A *kádárfa*-árak javulást mutatnak, a kilátások elég kedvezők. *Hordófában* a termelés sokkal kisebb a tavalyinál, a dongák, habár a tavalyiaknál olcsóbb árakon, könnyen találunk vevőre. Az amerikai, orosz és japán verseny mindenütt észlelhető, Romániából azonban ugyszólván megszűnt a tölgyfaexport, még pedig a román kormány azon intézkedése folytán, hogy a tölgyfaszállítmányok vasuti díjtételét jelentékenyen felemelte.

A *tölgytalpfa* ára nagymérvű árcsökkenést szenvedett, a készletek még mindig jelentékenyek, különösen viczinális talpfákban, melyeket bármely termelőtől még az önköltségnél is olcsóbban lehet vásárolni. Néhány vasutvonal építése ugyan folyamatban van, azonban a szükségelt talpfamennyiség a rendelkezésre álló készletekhez képest elenyésző. Váltótalpfát a Máv. legutóbbi versenytárgyalása alkalmával egyáltalán nem vásárolt, ebből is meg lehetős készletek várnak vevőre. Miután a Máv.-nak a folyó évben nagyobb mennyiségű talpfára nem lesz szüksége, a talpfauzlet helyzetének javulására egyelőre még nincs kilátás.

Kőrisfarönkök iránt a kereslet s így az árak is csökkentek, az elsőosztályu kőrisfa-fűrészáru, habár szerény mennyiségekben, de változatlan árak mellett helyezhető el.

A *jávorfá* iránti érdeklődés a butordivat változása és a hangszeripar kedvezőtlen üzletmenete folytán szintén megcsappant.

A *bükkfa*-cikkekben, mint már megírtuk, általános pangás mutatkozik, ezen termelési ág súlyos válságba jutott. A bükk-talpfa, mely a bükkösök jobb értékesítését tette lehetővé, most egyáltalában nem adható el; Felső-Magyarországon számos bükk-talpfatermelőt ez a válság a tönk szélére juttatott, amíg néhány spekuláns termelő, aki a Máv.-tól több évi szállításra kapott megbízást, nagy és nem remélt haszonhoz jut azáltal, hogy a bükk-talpfákat nevetségesen olcsó árban szerzi be. Ami csekély forgalom most bükk-talpfákban van, azt oly árak mellett bonyolítják le, amilyenekre tavaly még nem gondolt volna senki, amennyiben az elsőrendű bükk-talpfa ára az állomásra szállítva darabonként 1·80—2 korona. Természetes, hogy ily árak mellett

nem akad senki, aki bükk-talpfákat készítené, mert hiszen a jelzett ár még az önköltséget sem fedezi.

A *bükk-butorlécgyártás* rövid idővel ezelőtt még igen jövedelmező termelési ág volt, amennyiben a butorléc, melyet a hajlitott fabutorgyártásnál feldolgoznak, a különböző ily gyárak részéről élénk kereslet tárgya volt. Most a kartelben egyesült gyárak diktálják az árakat, amit annál könnyebben tehetnek, mert a kartel számos fűrésztelepet létesített, melyek kizárólag butorlécet termelnek. A kartel árai oly alacsonyak, minőségi igényei pedig oly nagyok, hogy a butorléczkészítés manapság már alig mondható jövedelmezőnek.

Faszén iránt sem a belföld, sem Németország részéről számbavehető kereslet nem mutatkozik, a *bükkparketták* ára most nyomott, azonban az építési üzlet fellendülése e téren is fog javulást hozni. *Bükkfadongák* iránt az érdeklődés megcsappant, ami a különböző külföldi vegyészeti és egyéb gyárak rossz üzletmenetének tulajdonítandó.

A *tűzifatermelés* a magas tőárakkal, drága munkabérekkel küzd, szintugy a waggonhiánnyal, mely a lefolyt időben rendszerint akkor állt be, amikor a szükséglet a fogyasztási piacokon a legnagyobb volt. A mikor pedig elegendő waggon állt a tűzifatermelők rendelkezésére, az árura nem volt szükség, a fogyasztási piacokon nagy készletek halmozódtak össze, melyek az árak hanyatlását idézték elő.

A fent leírt kedvezőtlen viszonyok arra kényszerítik a bükkfatermelőket, hogy a termelést az egész vonalon a legkisebb mértékre leszállítsák. Új erdővásárlásokról ily körülmények között természetesen nem lehet szó és ezen körülménynek tudandó be, hogy bükkerdőkre most alig akad vevő.

A kereskedelmi minisztérium most segíthetne a bükkfatermelőkön azáltal, hogy a Máv. részére nagyobb mennyiségű bükk-talpfát rendeljen. De erre alig van kilátás, mert a Máv. igen magas áron egy bécsi cégnek több éven át való szállításra adott megbízást.

A faüzlet helyzete, amint az elmondottakból kitetszik, éppen nem mondható rózsásnak. A kivitel csökkenése, a belföldi fogyasztás tartózkodása és a fatermelőkre nehezedő terhek folytonos emelkedése jellemzi a helyzetet. Az új munkásbiztosítási törvény, az adótörvény új terheket ró a fatermelőkre, most meg a keres-

kedelmi kormány újabb $2\frac{1}{2}$ millió koronányi többlet megterhelést vet ki a fatermelőkre azáltal, hogy a vasuti díjtételeket felemeli. Ez a megdrágítása a vasuti szállításnak a C) osztályba tartozó áruknál

1—100 km	távolságig	waggononként	5 K
101—200	"	"	7 "
200 km-nél nagyobb	távolságnál	waggononként	7 "

Az I. kivételes dijszabás alá tartozó árunál (tüzifa) ez az emelkedés kitesz:

1—200 km	távolságig	waggononként	2 K
201—250	"	"	3 "
251—300	"	"	4 "
301—400	"	"	5 "

A tűzifa, melynél a szállítási díj a főszerepet játszsza, ily nagy megterhelést nem bír el, de a haszonfa sem, mert annak a külföldi piacokon egyebek között a galicziai versenynyel is meg kell küzdenie, mely most több osztrák vasut államosítása folytán termékeit az eddigi szállítási díjnál jóval olcsóbb díjtételek mellett szállíthatja. A fatermékek árát nem a fatermelő vagy erdőbirtokos állapítja meg, hanem a konjunktura. A fuvardíjak felemelését a külföldi fogyasztó nem fogja megfizetni; a termelő tudja, hogy mennyit kaphat a kész áruért és ennek alapján megállapíthatja, hogy mily tőárt fizethet. Vagyis a fatermékekállításának megdrágulása végeredményben az erdőbirtokosokat fogja terhelni és így az erdőbirtokosoknak is érdekükben van, hogy a fa-szállítási díjtételek fel ne emeltessenek, amire azonban vajmi kevés a kilátás.

A nagykereskedelemben ezidőszert a következő árak vannak érvényben:

Puhafa-árak.

Erdélyi luczfenyő, osztályozatlan:

$\frac{2}{4}$ "	4—5"	120—125 f.	
	6—12"	182—184 "	(a II. osztály
$\frac{3}{4}$ "	4—6"	150—156 "	ca. 20 fillérrel,
	7—12"	170—176 "	a III. osztály
$\frac{4}{4}$, $\frac{5}{4}$ "	5—7"	140—146 "	további ca.
	8—12"	166—170 "	20 fillérrel
$\frac{6}{4}$, $\frac{8}{4}$ "	6"	150—156 "	olcsóbb)
	8—12"	168—176 "	
gyalult áru	I. oszt.	160—164 "	
	II. oszt.	140—144 "	

Felsőmagyarországi luczfenyő, osztályozatlan :

$\frac{2}{4}''$	6—11''	160—164 f.	(a II. osztályu
$\frac{3}{4}''$	5— 7''	130—132 "	keskeny áru
	7—11''	148—150 "	mintegy 12 fil-
$\frac{4}{4}''$	5— 7''	128—130 "	lérrel, a széles
	8—11''	140—144 "	áru mintegy
$\frac{5}{4}-\frac{8}{4}''$	5— 7''	130—132 "	16—18 fillérrel
	8—11''	140—144 "	olcsóbb)

Felsőmagyarországi jegenyefenyő, osztályozatlan :

$\frac{2}{4}''$	3— 5''	112—116 f.
	6—11''	138—140 "
$\frac{3}{4}''$	5— 7''	112—116 "
	6—11''	130—132 "
$\frac{7}{8}''$	8—11''	126—128 "
$\frac{4}{4}''$	6— 7''	108—110 "
	8—11''	122—124 "
$\frac{5}{4}-\frac{8}{4}''$	6— 8''	112—116 "
	9—11''	122—124 "
50 mm állványpalló		122—124 "
	léc	122—124 "
	zárléc	122—124 "

Az árak köblábanként budapesti paritással értendők.

Keményfa-árak.		K per m^3	} ab rakodóállomás
Szlavonai tölgyhosszfa	-----	120—130	
" furnírrönkök	-----	140—155	
" boule-ok	-----	145—170	
magyar "	-----	115—120	
szlav. tölgyfriz, széles	-----	95—105	
" " keskeny	-----	90— 95	
magyar " széles	-----	85— 95	
" " keskeny	-----	75— 80	
szlavonai tölgyfarönkök I. oszt.	-----	80—100	
magyar " I. "	-----	50— 70	
kádárfa lajstrom szerint	-----	$2\frac{1}{2}$ — 6 per akó	
kőrisfarönkök I. oszt.	-----	50— 60	
" fűrészáru I. oszt.	-----	85— 95	
jávorfáronkök I. oszt	-----	50— 60	
Quartier I. oszt.	-----	160—210	} ab Fiume
" II. "	-----	120—140	
párisi áru I. oszt.	-----	125—135	
" " II. "	-----	100—105	
hordódonga, 1000 db 31/1 4—6 Monte	-----	600—650	
bükkfaanyag, gőzölt	-----	56— 60	} ab Buda-pest
bükk-frizek, szélesek	-----	52— 54	
" " keskenyek	-----	44— 48	

A fa szállítási díjtételeinek felemelése. A kereskedelemügyi minisztérium a Máv. jövedelmeinek fokozása czéljából a személy- és áru díjszabások jelentékeny felemelését határozta el. E helyen csak az erdőgazdaságot érintő szállítási díjtételekről legyen szó és azokról a következményekről, melyekkel ezen díjtételek felemelése jární fog.

Magyarország fatermelésének jelentékeny részét exportálni kénytelen. Németország, legjobb vásárlónk, már két év óta ipari válsággal küzd s így árainkat nem tudja megfizetni. Olaszország, mely szükségletének tulnyomó részét Magyarország-Ausztriából szerzi be, most ugyan még ránk van utalva, de napról-napra világosabban érvényre jut az a törekvés, hogy Olaszország magát — ami a fakivitelt illeti — tőlünk függetlenítse, amennyiben a Balkán-államok, Montenegró és Albánia eddig érintetlen erdősegeit olasz fatermelők kitermelni kezdik. Ily körülmények között a tarifák felemelésére józan észszel nem volna szabad gondolni; a belföldi fogyasztás felvevő képessége is oly csekély, hogy a minisztérium még keresve sem talált volna a mostaninál szerencsétlenebb időpontot a tarifaemelésre.

A kormány a díjtételek felemelését az államvasutak kedvezőtlen pénzügyi eredményeivel indokolja. Mindenki tudja, hogy a vasuti üzemnek kereskedelmi szellemben való vezetése által az üzemet egyszerűbbé és olcsóbbá lehetne tenni, úgy hogy tarifaemelésre belátható időn belül nem volna szükség. De ettől eltekintve, ha az állam több okból a vasutak üzemét magához ragadni igyekszik, akkor viselnie kell annak következményeit is, mert nem jogos az a kívánság, hogy a stratégiai és egyéb ily vasutak csekély jövedelmezőségét a más vasutakat használó iparágak a magasabb díjtételek fizetése által kiegyenlítsék.

A fatermelés még most sem heverte ki egészen azokat a sebeket, melyeket a legutóbbi válság rajta ütött. A tarifák felemelésével a kormány a fatermelés helyzetét még súlyosbitaná. A tarifák felemelésének keresztülvitelére két mód áll rendelkezésre; az egyik abból állna, hogy a *helyi díjszabás tételeit a gyorsárúnál 7°/o-kal, a teherárúnál pedig 5°/o-kal felemelik*. A tarifaemelés ez utóbbi módjának alkalmazása esetén a díjtételek felemelése minden szállítmányozót egyformán terhelne és ki volna zárva az

az eshetőség, hogy az egyik iparág nagyobb mértékben terheltenék meg, mint a másik; az egyes vidékek versenyképessége szintén változatlan maradna, míg a *távolsági zónák megváltoztatása* esetén egyes vidékek szállítási szempontból a jelenleginél rosszabb helyzetbe kerülhetnének. A tarifaemelés, habár métermázsánként és kilométerenként a fillérnek csak tört részeit teszi, oly tömegcikknél, mint aminő a fa, mely aránylag csekély fajsúlyu és kis értékű, könnyen a legnagyobb zavarokat okozhatja, a tűzifa pedig egyáltalában nem bír el a mostaninál nagyobb díjtételeket.

Az e tárgyban április 22-én a minisztériumban tartott értekezleten a fatermelők képviselői is felszólaltak és megjelölték azokat a határokat, amelyeket tullépni nem lehet az erdőgazdaság és fatermelés érdekeinek súlyos sérelme nélkül. A kormány képviselője ez alkalommal oly kijelentést is tett, hogy a kiviteli forgalomban eddig alkalmazott tarifák változást nem fognak szenvedni.

IRODALOM.

Könyvismertetés.

Az édesvizi halászat és halgazdaság. A földmívelésügyi miniszter kiadásában e címmel érdekes és hézagpótló szakmunka jelent meg, melyet a miniszter megbízásából *Répássy Miklós* műszaki tanácsos írt meg s mely egyik most fejlődő, nagyfontosságú gazdasági águnk legfontosabb kérdéseit ismerteti meg a nagy nyilvánossággal.

A könyv az elméleti részek mellett fontos gyakorlati utmutatásokat tartalmaz; 480 oldalra terjed s öt főrészre oszlik. Az első részben az általános tudnivalókat sorolja fel az író, a második a mesterséges, a harmadik a természetes halászatról szól; a negyedikben a magyar halászati közigazgatást, az ötödikben pedig a külföld halászati viszonyait ismerteti.

Az általános részben mindenekelőtt a halászat szó gazdasági értelmét magyarázza meg, kifejtván, hogy e szó nemcsak a hal kifogását jelenti, hanem minden halhus előállítására irányuló tevé-

kenységet magában foglal. Ezután közérthető módon írja le halaink természetrajzát, halfajtáinkat, elterjedésük feltételeit, ellen-ségeiket, táplálékukat.

A mesterséges halászatról szóló részben részletesen kifejti a tógazdaság és mesterséges halászat fogalmát, ismerteti a haltenyésztési módokat s az eddig nyert tapasztalatok alapján gyakorlati útmutatásokat ad. Vizsgálva hazai viszonyainkat az alacsonyabban fekvő vidékeken főként a ponty tenyésztését javasolja, melylyel együtt, mint melléktermelvény a fogas süllő és czompó, valamint a harcsa, csuka, angolna és pisztrángsügér is tenyészthető. Magas szintájainkon a sebes pisztráng, a szívárványos pisztráng és a pataki sajblinggal berendezendő tógazdaságoktól vár jövedelmezőséget. Részletesen ismerteti a halgazdaságok berendezését, a halastavak és telettetők szerkezetét, a tavak trágyázási módjait s a trágyázás fontosságát.

A pontyos tógazdaság mellett külön leírja még a pisztráng-tenyésztést is és felvilágosításokat ad a halak szállítására és ékesítésére vonatkozólag.

A természetes halászat kérdését a halászati törvény már szabályozza, de e törvény keretén túl is vannak még fontos tennivalók, melyeket nem szabad elhanyagolnunk, ha nem akarjuk folyóink halállományát veszélyeztetni. Ilyenek különösen a meder és vízjárás gondozása, a víz természetes tisztaságának megóvása és a mesterséges behalásítás.

A halászatunk közgazdasági jelentőségéről szóló fejezetben rövid történelmi visszapillantást tesz, majd az állami intézmények és az állami haltenyésztési tevékenység leírása után áttér a mai halászat tüzetes ismertetésére külön jellemezvén főbb folyóink és tavaink halászatát.

A jövő fontos feladatának tekinti halászati törvényünk revízióját, a halkereskedelem szervezését és a tógazdaságok kedvezményezését, mert haltenyésztésük igazi kifejlődése csak ezek segítségével várható.

A tanulságos kötet bolti ára 1 korona, lelkészeknek, tanítóknak és jegyzőknek pedig kérésükre ingyen küldi meg a földmívelésügyi minisztérium könyvtára.

Az erdőgazdaság kátéja. Pollák Ferencz — Hainburg város főerdésze — aki évek előtt Magyarországon közszolgálatban állott, Wienben, Fromme Károlynál: „Katechismus des Forstschutzes, des Waldbaues und der Forstbenutzung“ czimű kátékat adott ki, melyek olyanok számára irattak, akik az erdőőri vizsgára készülnek. Szerző a legújabb tapasztalatokra is kiterjesztette műveit, melyek igen jó áttekintést nyújtanak az erdészeti altisztek tudni-valójáról.

Biséll Gyula.

Vadászfy Jenő. †

1846—1909.

A magyar erdőgazdaságnak ismét egyik lelkes, jószívű munkását ragadta el a kérlelhetetlen halál. Az Országos Erdészeti Egyesület régi igazgatóválasztmányi tagját vesztette benne, ki az egyesület kérdései iránt melegen érdeklődött, tudását, tehetségét a magyar erdőgazdaság és fakereskedelem javára, különösen a többször rendezett országos kiállítások alkalmával sikeresen érvényesítette.

A tevékeny, rokonszenves szaktárs társadalmi téren is, főként mint vármegyei bizottsági tag is kiérdemelte polgártársai tiszteletét és becsülését és a több esetben reáruházott felelősségteljes és bizalmas tisztet általános közmegelegedésre töltötte be.

A kartársi szeretet tartsa fenn jó emlékét, könnyű legyen a föld, mely a szak iránt mindenkor lelkes szívét takarja.

Vadászfy Jenő kir. közalapítványi erdőtanácsos életrajzi adatai a következők: Szepes vármegyében Imrefaluban 1846. évi április hó 9-én született. Középiskoláit Lőcsén, Rozsnyón és Nagyváradon végezte. Egy évig az erdészeti akadémiára való menetele előtt a szepesi r. kath. püspökség szepesvéghelyi erdőgondnokságánál mint erdősegéd volt alkalmazva. 1868. évben mint ösztöndíjas hallgató végezte a selmecbányai akadémián az erdészeti szakot, s azután 1868. évi október hó 1-től 1869. évi december hó 31-éig Coburg Gotha herczeg káposztafalvi erdőhivatalánál mint erdőgyakornok szolgált.

1869. évi deczember hó 6-án a mislyei kir. közalapítványi erdőhivatalhoz erdészeti irtóknak kineveztetvén, 1870. évi január hó 1-én az első hivatalos esküt, október hó 6-án az államvizsgát letette.

Curia-Tyben és Ósván 1872. évben, Czegléden 1874. évben, Máriacsaládon 1875. évben vette át az erdőgondnokságok vezetését. Az 1877. évben máriacsaládi erdész korában 31.79 hektoliter gyapjaspillepetét szedett, mely buzgó ténykedéseért az akkori földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter úr által elismerésben részesült. Általában szenvedélyes rovargyűjtő és méhésztartó volt.

1879. évi október hó 1-én budapesti vallásalapítványi faraktár-gondnokká kineveztetvén, az 1885. évi budapesti országos kiállítás rendezése körül kiváló érdemeket szerzett. 1890. évi április hó 1-én erdőmesterré lépett elő. Az 1890. évi Bécsben tartott mező- és erdőgazdászati kiállításon, továbbá az 1896. évi millenáris kiállításon mint jury-tag szerepelt és legfelsőbb elismerésben részesült. A vallásalapítványi faraktár házi kezelése Budapesten 1898. évi augusztus hó 1-én megszűnván, átmenetileg 1899. évi április hó végeig számvevőszéki szolgálatra osztatott be, 1899. évi május hóban pedig a pilismaróti erdőgondnokság vezetésével megbízván, 1903. évi június hó 1-én kelt legfelsőbb elhatározás alapján az erdőtanácsosi címmel kitüntettetett, míg végül 1907. évi június hó 15-én erdőtanácsossá kineveztetett.

Meghalt Pilismaróton 1909. évi május hó 3-án, hosszú kinos szenvedés után, közalapítványi szolgálata 40. évében.

Temetése folyó évi május hó 4-én ment végbe a szaktársak élénk részvétele mellett. Ott volt Dapsy Frigyes kir. közalap. főerdőtanácsos, számos kir. közalap. erdőtiszt kíséretében, továbbá Lagler Gyula m. kir. erdőtanácsos, Nadhera Pál és Nozdroviczky Miklós erdőmesterek, Bund Károly egyes. titkár és még többen.

KÜLÖNFÉLÉK.

Személyi hírek. A Magyar Tudományos Akadémia legutóbbi gyűlésén *Darányi* Ignác dr. földmivelésügyi minisztert tiszteleti tagjául választotta, elismerését fejezve ki ezzel a miniszternek a gazdasági tudományok, kísérletügy, szakoktatás és szakirodalom fejlesztésére és támogatására irányuló következetes és áldozatkész működéseért.

Ugyanez a gyűlés *Tuzson* János dr. egyetemi magántanárt levelező taggá választotta.

A vidéki erdészeti egyesületek köréből. Arad, Lugos, Temesvár, Déva vidékének erdészeti egyesülete rendes közgyűlését f. hó 9-én Temesvárt tartotta meg. A gyűlés lefolyásáról lapunk legközelebbi számában hozunk hírt.

Borsod, Gömör, Heves megyék erdészeti egyesülete közgyűlését, amint lapzártakor értesülünk, Gyöngyös város erdejének és *Barna* Gábor és fiai parkettagyárának megtekintésével kapcsolatosan f. hó 29-én d. e. 11 órakor tartja meg Mátrafüreden. A tárgysorozatból kiemeljük a magánerdőtisztek helyzetére vonatkozó bizottsági jelentést és *Elek* Istvánnak az erdészeti birtokpolitikáról szóló felolvasását.

Uj erdőtörvény Romániában. A román kormány a kamarának törvényjavaslatot terjesztett elő, mely az eddig érvényben volt erdőtörvény rendelkezéseit jelentékeny mértékben szigorítja, a közbirtokossági erdők ügyét szabályozza és ezen erdők eladását megnehezíti.

Az előterjesztett törvényjavaslat értelmében az erdőbirtokosoknak birtokos-szövetkezetben kell egyesülniök, mely szövetkezetet a magánosokkal és hatóságokkal szemben külön szabályok szerint alakítandó igazgatótanács képvisel. Ez az igazgatótanács eladásokat nem eszközölhet; a faeladások a földmivelésügyi minisztérium útján és nyilvános versenytárgyalások alapján jönnek létre. *Fr. L.*

Erdei tüzek. A hosszas áprilisi szárazság következtében ismét több helyen fordultak elő erdei tüzesetek. Nagyobb erdei tüzekről adnak hírt a napilapok Rohonc és Léka (Vas m.), Szilágysomlyó és Belényes vidékéről.

Az aganceskiállításon, amely eltérően az eddigi szokástól, nem ősszel, hanem tavasszal (május 1—15.) tartatott meg és gazdag tartalmával tűnt ki, amennyiben 411 db. vadászzsákmány volt kiállítva, a nyílt területen lőtt szarvasagancsok közül a Kállay Miklós által Felső-Vissón lőtt szarvasnak József főherczeg által kiállított 18-as agancsa nyerte el az első díjat. Az agancs súlya 9,6 kg, a szár hossza 125 cm, a rózsa körmérete 30 cm. A többi díjak nyertesei nyílt területen lőtt szarvasok után a következők: Majláth László gr., Frigyes főherczeg, Gallay Dániel, Almásy Dénes gr., Bánffy János br., Majláth László gr., Heinrich Ferencz és Pánczél Ottó.

A vízi rigó kártékonyságáról. Gróf Forgách László ezelőtt két évvel körösmezői kincstári vadászterületén pisztrángtenyésztés céljából halköltő-házat épített.

Mivel a miniszteri engedély késett, már 1907. év tavaszán szabadon, vagyis a patakba elhelyezett halköltő-edényben költetünk ki több ezer darab ikrát. Az 1907—1908. évi költési időszakban azonban a már kész halköltő-házban tartott hét halköltő-edényből mintegy 25.000 db. halat bocsátottam ki a benépesítendő patakokba. Ugyanezt tesszük az idén, remélhetőleg ugyanolyan sikerrel.

A benépesítéssel kapcsolatosan azonban a vízi rigó is nagyszámban megjelent. Ez a jelenség, illetőleg a kincstári erdőgondnokságnak az az intézkedése, melylyel a vízi rigó alkalmi pusztítására a vadőröknek általam kiadott rendeletet visszavonatta, készít ezen sorok írására.

Nem emlékszem, vagy talán elkerülte figyelmemet az, hogy az erdészeti vagy vadászati lapok a vízi rigó védelmére vonatkozó rendelkezést közöltek volna.*) A kir. erdőgondnokság erre vonatkozó felhívására pusztítási rendeletemet természetesen visszavontam, de azért a dologba belenyugodni nem tudtam, mivel a vízi rigót, bár az éneklő madarak közé tartozik, a halászatra károsnak tartom.

*) A vízi rigót az erdészeti kísérleti állomáson Vollnhofer Pál által végzett, igen kiterjedt gyomorvizsgálatok kedvező eredménye alapján helyezte a földművelésügyi miniszter védelem alá 1904. évi 19.384. sz. rendeletével, amelyet annak idején az „Erd. L.” is közöltek.

Legjobb bizonyítéka ennek az a közvetlen tapasztalatom, hogy míg a vadászbérlet első hét évében alig láttunk 1—2 vizi rigót, az utolsó két évben, vagyis a patakok benépesítése után ugyanazon a területen 15—20 db. vizi rigó vadászik hat hónapon keresztül nap-nap mellett, ami semmi esetre sem lehet hasznos a haltenyésztésre.

Hogy patakjainkban a vizi rigók annyira megsaporodtak, mi is kezdtük őket megfigyelni és daczára annak, hogy ritkán van alkalom a legkitartóbb utánjárás mellett is a vizi rigó rablásait közvetlenül megfigyelhetni, mégis sikerült karácsony táján ilyen kis rablót meglepnem, mikor egy kis halat a vizből kihozva, annak fogyasztásához akart látni, melyben azonban fegyverem megakadályozta. Oda érve, körülbelül 5 cm hosszú pisztrángot találtam, valószínűleg egyet azok közül, melyeket már én bocsátottam a patakba.

De feltéve, hogy a halak pusztításával talán mégsem tesz nagy kárt, mert állítólag kevésbé és értéktelen hallal táplálkozik, bár ezzel elvonja a pisztrángot az amugy is szűken előforduló finomabb falattól és nem is tudom most már elhinni, hogy a vizi rigó a pisztrángos patakokban éppen oly rendkívüli kicsi mennyiségben előforduló más fajta hallal táplálkoznék csupán, annál inkább káros azonban a halikrák pusztítása által. Báró Révay Gyula haltenyésztőjében erre vonatkozólag kellemetlen tapasztalatot tettek. Észrevették ugyanis, hogy a halköltőházból az ikrák egyre fogynak. Megtettek minden képzelhető óvintézkedést és daczára annak az ikrák csak fogytak. Végre több ezer ikra eltűnése után állandó megfigyelés tárgyává tették a halköltőházat s rájöttek, hogy egy vizi rigó egy kis lyukon belopódzott a halköltőházba és az pusztította az ikrákat.

Szerény nézetem szerint tehát feltétlenül bebizonyított tény a vizi rigónak káros hatása a haltenyésztésre és akkor ha eltekintünk attól, hogy éneklő madár és nem fektetünk arra sulyt, hogy ezen madár megjelenése otthonosabbá és szelidebbé változtatja a vadont, akkor a haltenyésztésnek legalább első 4—5 évében pusztítandó volna, mert ha nem annyira a halpusztítás, de az amugy is az idő viszontagságainak legjobban kitett és veszélyeztetett pisztrángokra pusztítása által a pisztrángtenyésztésre igen káros.

Répászký István.

Kérelem. Az Erdészeti Zsebnaptár 1910. évi kiadásába felveendő erdőtishti czímtár lehető pontos és megbízható adatok alapján való összeállíthatása végett tisztelettel kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy az erdőtishti névsort a lakhelyek megjelölésével (vármegyénként elkülönítve) az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalával f. é. augusztus hó 15-éig közölni sziveskedjenek, különösen akkor, ha a f. évi zsebnaptár is netalán elavult adatokat tartalmazna.

Az Erdészeti Zsebnaptár elfogyott. Hiábavaló megrendelések elkerülése végett értesítjük a t. szakközönséget, hogy az Erdészeti Zsebnaptár 1909. évi kiadása teljesen elfogyott és hogy régebbi évfolyamokkal sem szolgálhatunk.

Halálozások. *Vadászfy* Jenő m. kir. közalapítványi erdőtanácsos, az Országos Erdészeti Egyesület alapító s egyuttal választmányi tagja f. hó 3-án hosszas szenvedés után elhunyt. A boldogult életrajzi adatait lapunk más helyén közöljük.

Nagysuri *Böckh* János ny. min. tanácsos, a m. k. Földtani Intézet volt igazgatója, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, a III. oszt. vaskoronarend lovagja stb. f. hó 10-én 69 éves korában elhunyt. A hazai geológiai kutatás, a Földtani Intézet és a Földtani Társulat felvirágoztatása körül hervadhatatlan érdemekeket szerzett.

Elhunytak továbbá: tavarnoki *Stummer* Ágoston báró v. b. t. t. földbirtokos, az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagja, *Voigt* Herman faipar r. t. igazgató (Debreczen), *Ganovszky* Gusztáv ny. m. k. főerdész (F.-Vissó) és *Vranay* István urad. erdőőr (István-teleke, Zemplén m.) rendes tagok.

Béke hamvaikra!

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtiszti létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a magyarországi kincstári erdők kezelésének szolgálati ágazatánál *Kaán* Károly erdőtanácsosi címmel és jelleggel fölrúházott m. kir. főerdőmérnököt m. kir. erdőtanácsossá nevezte ki.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter az erdőfelügyelőségi szolgálati ágazatnál kinevezte *Dezsényi* Jenő kir. alerdőfelügyelőt a VIII. fizetési osztályba kir. alerdőfelügyelőnek.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola erdészeti ágazatánál alkalmazott tisztviselők létszámában ideiglenes minőségben kinevezte *Muttnyánszky* Jenő m. kir. segéderdőmérnököt tanársegéddé az erdőhasználati tanszékhez.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Kardos* Kálmán erdőmérnökgyakornoknak szolgálatáról történt lemondását elfogadta.

Kőszeg város erdőmesterévé *Rausz* István ny. püsp. erdőmester választott meg.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter áthelyezte *Czillinger* János kir. alerdőfelügyelőt Debreczenből Budapestre és beosztotta az erdészeti „A” főosztály „1” ügyosztályába.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a selmeczbányai m. kir. bányászati főiskolán a növénytani tanszékhez kirendelt *Petricsek* Adolf m. kir. segédmérnököt visszarendelte a bustyaházi m. kir. erdőhivatalhoz, továbbá szolgálatételre kirendelte a tótsóvári m. kir. erdőhivatal kerületéből *Komán* Artur m. kir. segéderdőmérnököt a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskolán a növénytani tanszékhez kiegészítő szolgálattételre.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Ormay* Gyula m. kir. főerdőmérnököt a Diósgyőr székhelyvel ujonnan alakított diósgyőri m. kir. erdőgondnokság vezetésével, *Fischl* József m. kir. főerdőmérnököt pedig a Diósgyőr székhelyvel ujonnan alakított szentléleki m. kir. erdőgondnokság vezetésével bízta meg.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter áthelyezte *Jeszenszky* Ferencz m. kir. erdőmérnököt az ungvári főerdőhivatal kerületéből Nagybereznáról a bustyaháza erdőhivatal kerületébe, Husztra, erdőgondnoknak.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter az állami erdőtisztek egyesített létszámának keretében: *Dienes* Béla m. kir. segéderdőmérnököt Görgényszentimréről Lugosra áthelyezte és beosztotta az ottani m. kir. erdőigazgatósághoz, *Puksa* Endre m. kir. erdőmérnökjelöltet pedig Lugosról Görgényszentimrére helyezte át a szakiskolai tanársegédi teendők ellátására.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter áthelyezte *Nechay* Oszvald m. kir. erdőmérnökjelöltet Beszterczéről Lippára és beosztotta az ottani m. kir. főerdőhivatalhoz.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter áthelyezte *Zalay* László m. kir. erdőmérnököt a balassagyarmati m. kir. állami erdőhivatal kerületéből Balassagyarmatról a lőcsei m. kir. állami erdőhivatal kerületébe Lőcsére erdőgondnoknak s a balassagyarmati m. kir. erdőgondnokság ideiglenes vezetésével pedig *Pálffy* Mihály m. kir. segéderdőmérnököt bizta meg.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter áthelyezte *Lange* Pál m. kir. főerdőmérnököt a trencsényi m. kir. állami erdőhivaltól Budatinról a besztercebányai m. kir. állami erdőhivatalhoz Zólyomba erdőgondnoknak.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter áthelyezte *Köhler* Béla m. kir. főerdőmérnököt a trencsényi m. kir. állami erdőhivaltól Illaváról a beszterczei m. kir. erdőigazgatósághoz Beszterczére pénztárnoknak és *Pascu* Viktor m. kir. segéderdőmérnököt Rimaszombatról a trencsényi m. kir. állami erdőhivatal kerületébe Illavára erdőgondnoknak.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Ercsényi* István m. kir. főerdőmérnököt a besztercebányai erdőigazgatóságtól — saját kérelmére — a nagybányai főerdőhivatalhoz helyezte át s a pénztárosi teendők ellátásával bizta meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1909. évi április hóban.

A rövidítések magyarázata:

Alapítványi kamat	... = ak.	Hazánk házi faipara (Gaul Károly)	= H. F.
Alapítványi tőketörlesztés	... = att.	Értekezések az erdőrendezés köréből	= Ée.
Áltiszti segélyalap	... = Asa.	Hirdetési díj az E. L.	= hd.
Áttutó bevétel	... = áb.	Hirdetési díj az „Erdő”-ben	= Ehd.
Bedő Albert alapítvány	... = BAa.	Időközi kamatok (takarékpénztári)	= ik.
Bükkfüzifa romlása stb.	... = Btr.	Kedvezményes lapdíj	= kld.
Egyéb bevétel	... = Egy.	Készpénzalapítvány	= k. a.
Erdei facsemeték nevelése	... = Ecs.	Külföldi fafajok tenyésztése	= Kft.
Erdészeti építéstan I. rész (középi- tástan) I. kötet	= Eép. I. I.	Lakbér	= lb.
Erdészeti építéstan I. rész 2. köt.	= Eép. I. 2.	Lapdíj (Erd. Lapok)	= ld.
Erdészeti építéstan II. rész (Ut-, vasut- és hidépítéstan)	= Eép. II.	Legelő erdők (Földes J.)	= FL.
Erdészeti Géptan	= Egt.	Legelő-erdők berendezése	= M. L.
Erdészeti Lapok egyes füzetek	= EL.	Magyar Erdészeti Oklevéltár	= EOT.
Erdészeti Növénytan II. rész	= Nvt. II.	Népszerű növénytan	= N. Nvt.
Erdészeti Nyereségszámítástan	= Enyt.	O Felsége fénynyomatu arczképe	= OFa.
Erdészeti rendeletek tára	= Ert.	Perköltség	= Prk.
Erdészeti zsebnaptár	= Npt.	Postaköltség	= pk.
„Erdő” című lap	= Eld.	Rendkívüli bevétel	= rb.
Erdőbeesléstan II. kiadás	= Ebt.	Szállaló Erdők Berendezése	= Szeb.
Erdőértékszámítástan II. kiadás	= Eét.	Számtan erdőőri szakiskolák részére	= Sz.
Erdőőr	= Eő.	Tagsági díj	= td.
Erdőrendezéstan	= Rz.	Tangens-táblázatok	= Tt.
Erdőrendezéstan (Fekete)	= Rzf.	Gr. Tisza Lajos-alapítvány	= TLa.
Erdők berendezése	= Eb.	Titkári nyugdíjalap	= t. ny. a.
Erzsébet királyné alapítvány	= E. a.	Tölgy és Tenyésztése	= Töt.
Értékpapírok kamatai	= Ek.	Vadászati ismeretek kézikönyve	= Vik.
		Wagner Károly alapítvány	= WKa.

Befizetések K

Ajtay Sándor hd.	10.—
Antony Károly td.	16.—
Alsólendvai főbérnökség hd.	6.55
Aradi erdőhiv. Ert. 6.—, pk. —.45	6.45
Bund Károly tnya.	47.—
Babós József ak. 13.—, ak. 7.—	20.—
Balogh Dezső td.	16.—
Budisavljevics Tódor td.	16.—
Balaton Antal td.	16.—
Baumann József hd. 8.—, ld. 4.—	12.—
Benczkó József td.	8.—
Bokor Róbert att.	60.—
Bradofka Károly td.	8.—
Braxatorisz Zoltán td.	8.—
Bereczky Gyula ak.	15.—
Boeriu Virgil td.	16.—
Botos Lajos td.	30.—
Brandisz János Eő. 6.—, npt.	
2.—, pk. —.12	8.12
Bustyaházai erdőhiv. hd.	24.05

Befizetések K

Baranyai István td.	16.—
Blum és tsa npt.	2.—
Buchalla Samu npt. 2.—, td. 8.—	10.—
Bihari erdőipar npt. 3.—, pk.	
—12	3.12
Balassagyarmati erdőhivat. Ert.	
31.—, pk. —.78	31.78
Cserny Győző npt.	2.—
Cotteli Honorat td.	5.—
Csikmegyei urd. pénzt. hd.	82.73
Czillinger János td.	16.—
Clement Károly td.	6.—
Dömötör Tihamér ak.	48.—
D.-sztmártoni erdőhiv. Ert. 6.—	
pk. —.45	6.45
Dietl Ágost npt.	2.—
Derzsi Gábor ak.	12.—
D.-sztmártoni erdőhiv. pk.	—10
Doleschall Aladár td. 14.80, pk. 35	15.15

Befizetések K		Befizetések K	
Enyedi János td.	16.—	László Miksa tb	57.—
gr. Esterházy S. erdőhiv. ld.	16.—	Libohorszky József tnya.	4.—
Esterházy hitbiz. hd.	26.95	Lányi Aladár td.	16.—
Eisler és testvére npt. 3.—, pk.		Linhart Ödön td.	4.—
—, 12	3.12	Lollok József td.	16.—
gr. Erdődy Ferencz urad. hd.	37.15	Lugosi erdőig. WKa.	1.90
Erdőre	887.28	Lampel Róbert npt.	3.—
		Lippai főerdőhiv. hd.	29.65
Földhitelintézet ék.	2040.—	Maúkovich Rezső td.	16.—
Földm. min. hd.	22.75	Majerszky István td.	16.—
u. a. ld.	8.—	Mezey Arthur td.	16.—
u. a. hd.	125.25	Mike Imre N. II. 12.—, pk.	12.12
Farkas József npt. 6.—, pk.	6.90	Nikora Gergely hd.	29.95
Faragó Béla hd.	177.70	Nagy László ak.	16.—
Földmiv. min. hd.	112.10	Neuhöfer Sohn hd.	10.50
u. a. ás.	6000.—	Nváradi püsp. hd.	10.55
Garlathy Oszkár ifj. td.	4.—	Niederland Rezső td.	8.—
Gruber Károly td.	16.—	Obrlncsák Ernő hd. 8.—, npt.	
Grill K. Nt. II. 18.—, npt.	21.—	2.—, pk.	10.45
Günther Frigyes td.	16.—	Orosz Tamás td.	10.—
Gaggenauai Bergindustrie hd.	9.—	Orsovai erdőhiv. Ert. 16.—, pk.	
Gaszner Imre td.	16.—	—, 62	16.62
Győry Géza npt. 2.—, pk.	2.12	Ős Marosszék birt. lb.	16.—
Hárs István npt. 8.—, pk.	8.12	Persián Iván lb.	50.—
Halka János npt. 6.—, pk.	6.12	Pécskán Antal Eő. 6.—, pk.	6.55
Horváth Gyula Eő. 6.—, pk.	6.55	Pintér János npt. 3.—, pk.	3.45
Holczér Márton npt. 3.—, pk.		Porubszky Károly ak.	16.—
—, 12	3.12	özv. Prusinszky Károlyné ak.	10.—
Igló város hd.	12.75	Pozsony város td.	16.—
Iványi Frigyes hd.	12.55	Pátia Eő.	12.—
Jaád község hd.	38.05	u. a. Sz.	3.—
Junghaus E. hd.	115.20	Pildein Cyprián npt. 3.—, pk.	
		—, 45	3.45
Kostenszky Béla td.	4.—	Puskás Károly td.	16.—
Kozma István td.	24.—	Poczik Géza Eő. 6.—, pk.	6.55
Köncsek György hd.	48.55	Rusznyák Győző td.	8.—
Kilián Frigyes npt.	3.—	Ruzicska Ágost td.	16.—
Kegyei főerdészi hiv. hd.	14.10	Remiczky Antal Eő. 6.—, pk.	
Kereszténysziget község hd.	23.95	—, 12	6.12
Könopapek József Ecs. 4.—, pk.			
45.—	4.45		

Befizetések K		Befizetések K	
Rényi Károly Eő.	6.—	Schumek Károly npt. 6.—, pk.	—
Reich Vilmos hd.	91.80	—12	6.12
Rimaszombati erdőhiv. Ert. 24.20,		Stainer Gyula hd.	150.30
pk. —.78	24.98	Szinóbányai körjegyző hd.	26.70
Rényi Károly npt.	3.—	Spanyol Géza hd.	35.65
Rigan Sámuel td.	8.—	Szilágyi Béla Nvt. II.	2.—
		Szásztyukos község hd.	18.55
Sándor Jenő td.	12.—	Takács Miklós td.	16.—
Schmidt Ferencz (R.) td.	16.—	Török Béla td.	16.—
Solti Arnold ak.	11.—	Thoroczky János npt. 3.—	
Steller Ede td.	4.—	pk. —12	3.12
Tóthi Szabó Sándor td.	16.—	Tibold Ferencz hd.	2.40
Szmik Gábor td.	8.—	Tótsóvári erdőhiv. hd.	30.60
Sóska Gyula td.	16.—	Vizakna város hd.	42.55
Szepessy Elek td.	4.—	Vagács Sándor td.	8.—
Stainer Gyula hd.	4.—	Várjon Géza td.	16.—
Schurina Vilmos td.	10.—	Vallás min. hd.	30.15
Sváb Sándor td. 16.—, hd. —.4	20.—	Ziegler Mihály td.	20.—
Spotkovszky József td. 16.—,		Zier Árpád ld.	4.—
npt. 2.— pk. —.45	18.45	Zágrábi érsekség urad. hd.	37.35
Simonffy Ákos ak. 16.— pk. —.55	16.55	Zwarik Egyed td.	16.—
Sághy Venczel ld.	4.—		

MAGYAR FAKERESKEDŐ

Budapest, V., Szabóvárosi körzet 32/3.

A fenyőfa- és a tölgyfa-kereskedés, a fenyőfa- és a tölgyfa-kereskedés, a fenyőfa- és a tölgyfa-kereskedés.

LEHETŐSÉGEK KÖZÖTT

ERDŐ-FAFELADÁSOK KÖZTARTÁSÁRA

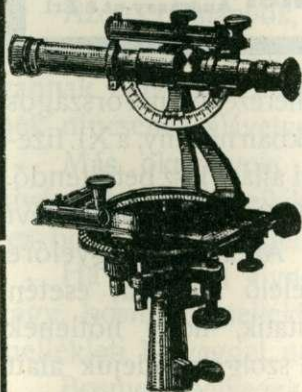
1900. évi évkönyv, 1901. évi évkönyv, 1902. évi évkönyv.

Az „Erdészeti Lapok“ 1909. évi X. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy
ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint *a)* faeladási hirde-
téseknél 30 fillér, *b)* más hirdetéseknél 20 fillér. Táblázatos és garmond betűnél
kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíttatnak.
Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Külön mellékletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammon-
kint 25 koronával magasabb árért mellékeltetnek.

(1. XII. 5)

Egyetemes busszóra-műszereket és erdei busszórakat

Optikai távolságméréssel.

Ár 65 frttól felfelé.

Mérő-esztakokat mérőszalagokkal, mérő-
szalagokat, faátalakokat, rajzszalagokat, terü-
letmérőket (planiméter), valamint mindennemű földmé-
részi műszereket készít a legpontosabb kivitel biztosításával

NEUHÖFER és FIA

csász. és kir. udvari látzerész- és műszergyáros

Wien: raktár: I., Kohlmarkt 8.,
gyár és iroda: V., Hartmannsgasse 5.

Az 1900. évi párisi világkiállítás aranyéremmel
kitüntetve.

Kimerítő illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve.
Javításokat leggyorsabban és legpontosabban teljesít. Minden-
féle műszerből készletet tart

MAGYAR FAKERESKEDŐ

Budapest, V., Nagykorona-utca 32/b.

a legelterjedtebb magyar fakereskedelmi szaklap, melyet
minden bel- és külföldi fatermelő olvas. :: :: ::

LEGALKALMASABB KÖZLÖNY

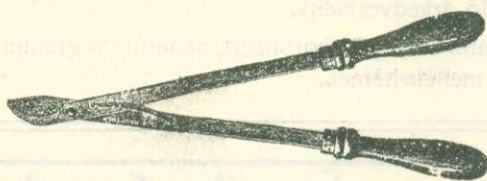
ERDŐ-és FAELADÁSOK HIRDETÉSÉRE

Mutatványszám ingyen.

(2. XXIV. 8.)

Kemény- és lágyfaszakmában, fűrész- és erdőmanipulációban és mindennemű irodai munkában jártas egyén ajánlkozik kisegítőnek oly vállalatához, amely csekély metszés mellett is rossz kihasználást ér el. Október 1-je után alkalmaztatást is elvállal. Beszél és ír német és szláv nyelven, csekélyet magyarul is. Az ajánlatokat a kiadóhivatal továbbítja „Szakember 21” alatt. (8. III. 2)

HAUPTNER-féle NYESŐ-OLLÓK

kiválóan alkalmas fiatal vágások felnyesésére, csemete visszavágásra stb. 5. cm. vastagságig zuzódás nélkül simán vág. Árak csomagolással együtt **8.70 kor. darabonként**

GEITTNER és RAUSCH cégénél

(3. XX. 8.)

BUDAPEST, VI.,
Andrássy-ut 8/Erl

Pályázat. 49797/1909.sz. — A boszniai és hercegovinai országos kormány közigazgatásához tartozó tartományokban néhány, a XI. fizetési osztályban rendszeresített „erdőgyakornoki állás” lesz betöltendő.

Ezen állások egyenként évi 1400 K, 1910. évtől kezdve évi 1600 K segélydíjjal vannak javadalmazva. Az állások egyelőre ideiglenesek, de bizonyos idő múlva megfelelő szolgálat esetén véglegesítve lesznek. Pályázóktól megkívántatik, hogy nőtlenek legyenek és kineveztetésük esetén gyakornoki szolgálati idejük alatt ne házasodjanak.

Megkívántatik továbbá, hogy pályázók a cs. kir. talajgazdászati főiskolát Bécsben, vagy a magyar kir. bányászati és erdészeti főiskolát Selmeczbányán elvégezték, hogy osztrák, magyar vagy bosnyák-hercegovinai honosok legyenek, hogy a boszniai (szerb, horvát) vagy valamely más szláv nyelvet minél előbb, legkésőbb azonban három év lefolyása után a szolgálat sikeres teljesíthetőségéhez kellő mértékben elsajátítani fogják.

Az újonnan kinevezett erdőgyakornokok kötelezve vannak megszakítás nélküli itteni, vagy részben a cs. k. osztrák, vagy a m. k. erdészeti szolgálatban és itteni szolgálatban töltött három évi gyakorlati idő után, az államerdészeti szolgálatban előírt erde-

szeti államvizsgát, vagy a cs. kir. földmivelésügyi minisztériumnál Bécsben, vagy a m. kir. földmivelésügyi minisztériumnál Budapesten letenni.

Ezen vizsga sikeres letétele után az erdőgyakornokok kielégítő szolgálat esetén a X. rangosztályban erdészsegéddé neveztetnek ki

A kellően felszerelt és keresztlevéllel, valamint orvosi bizonyítvánnyal ellátott kérvények, amelyekben a pályázó katonai szolgálati viszonyai is kitüntetendők, legkésőbb f. évi május hó 31-ig az alulírott országos kormányánál nyújtandók be.

Az orvosi bizonyítványban különösen igazolandó, hogy pályázónak a magashegyi szolgálatra alkalmas testi szervezete van és jó látó- és hallási képességgel bír. A közvetlenül benyújtott kérvények ivenként 1 K-ás bosnyák bélyeggel, osztrák vagy magyarországi felettes hatóságok útján benyújtott kérvények ivenkint 1 K-ás osztrák, illetve magyar bélyeggel látandók el.

Azon okmányok, melyek a monarchia egyik vagy másik államában az ottani bélyegilletéki szabályok szerint kellőkép vannak bélyegezve, mint mellékletek újabb bosnyák bélyegilletékek nincsenek alávetve.

Más okmányok, iratok és hivatalos kiadmányok, melyek kivéve, ha mint mellékletek használatnak, bélyegmentesek, 20 filléres bosnyák bélyeggel látandók el.

Ha azonban ilyenmü mellékletek már az osztrák, magyar vagy bosnyák mellékleti bélyeggel vannak felbélyegezve, újabb mellékleti bélyeggel nem látandók el.

Bosnyák bélyegek hiányában a kérvényhez a megfelelő pénzügyi összeg csatolandó.

Szarajevo, 1909. évi április hó 14-én

(9. II. 2.) *Bosznia és Hercegovina országos kormánya.*

Fenyő műhasáb- és dongafa-eladás. 5454/I/B—1. F. M. 2634/909 E. I. sz. — A besztérczebányai m. kir. erdőigazgatóság tanácsstermében 1909. évi június hó 14-én délelőtt 10 órakor nyilvános írásbeli versenytárgyalás fog tartatni.

Eladásra kerül a folyó év tavaszán az erdőkincstár által a zólyombreznói, chvatimechi, illetőleg a kisgarami gerebrakodókra leusztatandó lágy tűzfából cellulóze-gyártás vagy más ipari fel-

dolgozás céljaira válogatott mintegy 10—12.000 m^3 fenyő műhasáb- és dorongfa.

Az eladásra kerülő fa rakodónkénti pontos mennyisége folyó évi június hó első napjaiban fog fölvetetni és megállapíttatni s a faanyag ezen időben megtekinthető.

Kikiáltási ár $\ddot{u}rm^3$ -kint 4 K 40 f.

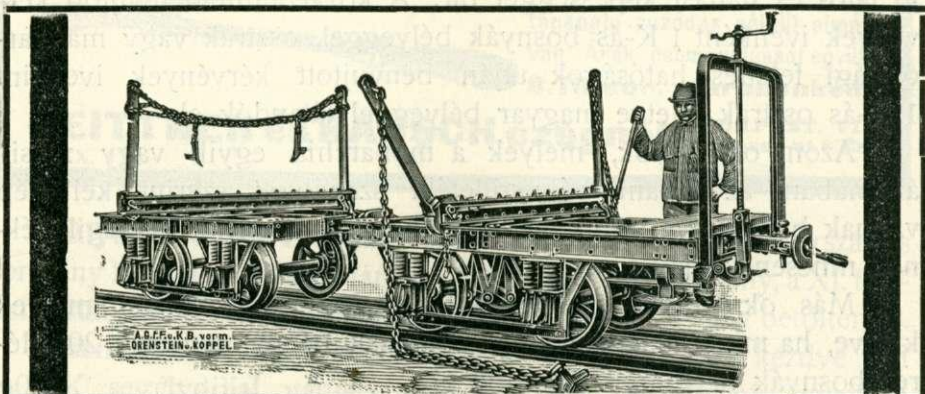
Bánatpénz 2400 korona.

Árverési feltételek, ajánlati űrlap és boríték a földmivelésügyi minisztérium I/B. főosztályában és a beszterczebányai erdőigazgatóságnál szerezhetők meg.

Budapest, 1909. évi április hóban.

(10)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

ORENSTEIN és KOPPEL

Budapest, VI., Andrassy-ut 102. Gyár: Pusztaszentlőrinci nyaraló.

Erdei vasutak eladása és bérbeadása hosszfa- és hasábfaszállításra. Nagy sín-, vágány-, kocsi- és mozdonykészlet új és használt állapotban. ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ Vasutak nyomjelzése és építése.

Mintajegyzék ingyen és bérmentve.

(4. XII. 5.)

Pályázati hirdetmény. 1275. sz. — A Veszprém vármegyében állami kezelés alatt álló erdők őrizetére Nagyvázsony székhelylyel évi 600 K bér, 120 K lakkér, 240 K utazási átalány és 20 K irodai átalánynyal rendszeresített járási erdőőri állás betöltésére ezennel pályázat nyitattik.

Pályázók felhivatnak, hogy sajátkezüleg irt erkölcsi, szolgálati, orvosi és erdőőri szakvizsgálati bizonyítvánnyal, valamint születési anyakönyvi kivonattal ellátott s szabályszerűen bélyegelt folyamodványaikat ez év május hó végéig a veszprémi m. kir. állami erdőhivatalhoz nyujtsák be.

40 évnél idősebb egyének alkalmazást nem nyernek.

Veszprém, 1909. évi április hó.

(11)

Koller Sándor

alispán, Veszprém vármegye közíg. erd. bizottságának elnöke.

DIETL ÁGOSTON

FŐERDÉSZ

ERDÉSZETI IRODÁJA

BUDAPEST, V., ZOLTAN-U. 7.

Elvállal mindennemű erdészeti üzemberendezést, erdőbecslést, szakvéleményadást, üzemterv és revizionális munkálatok készítését, felméréseket, erdővételt és eladást, erdőbirtokok felügyeletét és kezelését. vadászterületek, vadlelővések bérbeadását és vételét, azok szakszerű berendezését, fáczánosok létesítését. Erdőörök, vadörök részére állások díjtalanul közvetíttetnek. (5. XII. 6.)

Árverési hirdetmény. 7/1909. sz. — Alulírott, mint a kisorubai volt urbéreszek közbirtokosságának elnöke, ezennel közhirrre teszi, hogy a kisorubai volt urbéreszek tulajdonát képező és „Zraz-Uhliste“ dülőben fekvő tövön álló lucz-, vörös- és erdeifenyőszálfa 1909. évi május hó 19. napjának d. e. 9 órakor a kisorubai urbéri pénztárnok házában Kisorubán megtartandó szó- és írásbeli ajánlatok mellett nyilvános árverés útján fog tövön eladatni.

Az erdő fakészlete 7040¹/₂ köbméter, becslár 61.550 korona 44 fillér. Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Részletes becslési munkálat, árverési és szerződési feltételek az alulírottnál Liptószentmiklóson és a m. kir. járási erdőgondnokságnál Liptó-Szent-Ivánban megtekinthetők.

Liptószentmiklóson 1909. évi május hó 2. napján.

(12)

Gallay Dániel

közbirtokossági elnök.

Tölgyfaárverési hirdetemény. Az ugocsakomlói volturbéresek erdejének „A” üzemosztályában a gazd. üzemterv szerint esedékes vágástéren levő és törzsenként megjelölt 322 tölgyfatörzs, mely $104\cdot31\text{ m}^3$ műfára és $32\cdot2\text{ ürm}$ tűzifára becsültetett.

Az „A” üzemosztály 3. sz. részletéből 6·03 kat. hold területről Ugocsa vármegye közíg. erd. bizottságának 1379—1908. sz. vég-határozat alapján 1254 db. kijelölt és vékonyabb minőségű mű-fának alkalmas tölgyfa kerül eladásra. A fatömeg 290 m^3 műfára és $125\cdot4\text{ ürm}$ tűzifára becsültetett, Ugocsakomlóson a körjegyzői hivatalban 1909. évi május 25-én d. e. 10 órakor nyilvános szó-és írásbeli árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár az első bekezdésben jelölt részre 1107 K 50 f. A második bekezdésben jelzett részre pedig 4600 K-ban állapítatott meg, melyen alól eladatni nem fog.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10⁰/o-a.

Utóajánlatok semmiféle körülmények között el nem fogad-tatnak.

Árverési és szerződési feltételek fentnevezett körjegyzői irodá-ban és Nagyszöllősen a m. kir. jár. erdőgondnokságnál a hivata-los órák alatt megtekinthetők.

Ugocsakomlós, 1909 május 1.

Paul Sándor

(13)

Sróth Mihály

v. urb. közbirt. jegyző.

v. urb. közbirt. elnök.

Pagonyerdészi vagy fűrészkészítői állást keres akadé-miai képzettségű 26 éves, nagy, erős, nős, németül és csehül beszélő egyén, ki a kezelés minden ágában jártas. (6. III. 3.)

Faeladási hirdetemény. 2883/1909. sz. — A pereszlői volt urbéresek tulajdonát képező és mintegy 55 kat. holdnyi vágás-területen található 4921 m^3 fenyőfa 44.550 korona becsérték mint kikiáltási ár mellett *f. évi július hó 4-én* d. e. 11 órakor a pereszlői községi bíró házá-nál zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött szóbeli nyilvános árverésen eladatik.

Az írásbeli ajánlatok az árverés megkezdése előtt az árverés vezetőjének adandók át.

Az árverésen résztvevők a kikiáltási ár 10⁰/o-át, vagyis 4455 koronát tartoznak készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban letenni.

Az árverési és kihasználási feltételek az ökörmezői szolgabírói hivatalban és az ottani m. kir. erdőgondnokság hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Ökörmező, 1909 április 29.

(14)

Főszolgabíró.

Erdő eladás. A biharmegyei Havas-Dombrovitzsa község határában fekvő s a „Zerzág“ völgyre hajló mintegy 1026 kat. hold területű, a természetben is kijelölt tölgy- és bükk erdő összes fatömege, mely a nagyváradi latin szertartású székeskáptalan tulajdonát képezi és Sólyom vasutállomástól körülbelül 15 kilométernyire fekszik, zárt ajánlatok útján leendő eladás alá kerül.

Ezen erdő fatömege 23.115 köbméter tölgy- és 128.949 köbméter bükkfából állónak becsültetett.

A zárt ajánlatok legkésőbb az 1909 május hó 31. napjának d. u. 5. órájáig nyújtandók be nagyságos és főtisztelendő dr. Karácsonyi János dékán-kanonok urhoz Nagyváradon s bennük a megajánlott vételár betűvel és számmal pontosan kiírandó s negyvenezer korona bánatpénz készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírokban mellékelendő, ugyancsak csatolandó az ajánlat-hoz az eladási feltételeknek ajánlattevő által tanuk előtt, elfogadólag és kötelezően aláírt egy példánya. Ezen eladási feltételek az eladó uradalom erdőmesteri hivatalában Nagyváradon Sal Ferencz-utca 4. szám alatt beszerezhetők.

Nagyváradon, 1909 május hó 3-án.

Török László s. k.
káptalani erdőmester.

(15)

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Árverési hirdetmény. 46426/VII. 3—1909. sz. A tótsóvári m. kir. erdőhivatalnak alárendelt diósgyőri uradalomhoz tartozó s alant részletezett vadászterületek bérbeadása érdekében a tótsóvári (Sáros vármegye) m. kir. erdőhivatalnál folyó évi június hó 7-én d. e. 10 órakor írásbeli zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

T.	Vadászterület		Bértartam		Évi haszon- béri mint kikiáltási ár korona	Bánatpénz	Vadállomány	Jegyzet
	megnevezése	kiterje- dése k. h.	-tól	-ig				
1.	Bábonyi erdő, Pereces, Lyukó.	3130·5	1909 ápr. 1.	1924 márcz. 24.	az I. 5 évre 400 a II. " " 600 a III. " " 800	80	apró vad	Fővad csak ritkán, mint váltóvad fordul elő.
2.	A mocsolyás telepi erdőgond- nokságnak Kis- győr feletti része	2133·4	1909 ápr. 1.	1914 június 30.	1000	100	fővad	
3.	Bányahegy s az ujhutai erdő- gondnokságnak O- és Ujhuta községek körül elterülő része	6532·3	1909 ápr. 1.	1924 márcz. 31.	az I. 5 évre 500 a II. " " 1000 a III. " " 2000	200	fővad	

Ezen árverésen részt vehet minden önrendelkezési joggal bíró magyar honpolgár, társulatok azonban, valamint kincstári és állami tisztviselők ki vannak zárva.

Bővebb felvilágítások a földmívelési minisztérium VII/3. ügyosztályában, továbbá a tótsóvári erdőhivatalnál szerezhetők.

Budapest, 1909. évi május hónap.

(16)

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Faeladási hirdetmény. 602/1909. Sz. — Szeben vármegye Alsópián község eladja 1909. évi május 28-án d. u. 2 órakor a községi irodában a következő fatömegeket nyilvános szóbeli árverésen, u. m.:

1. Az „E” üzemosztály 2-ik vágássorozat „Paran Senti” 20. sz. osztály 46·2 holdnyi rendes 5 évi vágásterületen található mintegy 763 m³ tölgy-haszonfát és 4277 m³ tölgy- és bükk-tüzifát. Kikiáltási ár 19.345 korona.

2. Az „E” üzemosztály második vágássorozat „Valea mirisri” nevű régi vágásban létező tölgy- és bükkmakkfákból termelhető

188 m^3 -re becsült tölgyhaszonfát és 2940 m^3 tölgy- és bükk-tüzifát. Kikiáltási ár 4820 korona.

Fenti famennyiségek egyenkint vagy esetleg együtt adatnak el. Bánatpénz a kikiáltási ár 10⁰/o-a.

Utóajánlatok és becsáron aluli vételárak nem fogadtatnak el.

Írásbeli zárt ajánlatokhoz a bánatpénzen kívül ajánlattevőnek még azon nyilatkozata csatolandó, hogy az árverési feltételeknek magát aláveti.

A becslés és eladási feltételek Alsópián község irodájában és a szászsebesi m. kir. jár. erdőgondnokságnál betekintheők.

Szászsebes, 1909 május 3-án.

(17)

Hauer s. k.

j. főszolgabíró.

Faarverési hirdetmény. Az Alsószépfalu községi v. urb. birtokosság és birtokossági csoport 1909. évi június hó 2-án d. e. 11 órakor az elnök lakásán tartandó nyilvános írásbeli árverésen eladja I. A volt urbéres birtokosság tulajdonát képező erdő 1907—1914. évi vágásaiban 12·1 kat. holdon tövön álló 2836 drb. lucz- és 841 drb. vörösfenyő együttesen 1964·13 tm^3 -re becsült haszonfatömeget, 215·06 tm^3 -re becsült tűzifatömeget, valamint 214·59 tm^3 -re becsült luczfenyőkérget. II. A volt urbéres birtokossági csoport (Zatyura Sebeszt István és társai) tulajdonát képező lucsionai határban fekvő vásárolt erdő 436,447 450,454 khrsz. erdőrészen tövön álló 2395 drb lucz-, 1648 drb. erdeifenyő együttesen 1387 tm^3 -re becsült haszonfatömeget és 150·00 tm^3 -re becsült tűzifatömeget, valamint 114·24 tm^3 -re becsült luczfenyőkérget.

A két erdőre az ajánlat külön-külön adandó be.

Becsár I. 18.741 K, II. 10.537 K. Kiszállítási határidő bezárólag 1910. év márczius hó 31-ig.

Ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe: *a)* ha a hirdetményben kitűzött óra előtt nyújtatnak be; *b)* ha tisztán kivehető számjegyekkel s egyszersmind betűkkel is kiírva tartalmazzák a megajánlott összeget; *c)* ha az ajánlat szövege, valamint annak boritéka kívül az értékesítés tárgyát képező haszonvétel megjelölését szó szerint tartalmazza, úgy amint az a hirdetményben foglaltatik;

d) ha lepecsételve és ivenkint 1 koronás bélyeggel ellátva adatnak be; *e)* ha tartalmazzák azt a nyilatkozatot, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát teljesen aláveti; *f)* ha bánatpénzképen a megajánlott összegnek legalább 10⁰/o-át készpénzben tartalmazzák; *g)* ha úgy vannak aláírva, hogy az aláírásból az ajánlattevőnek neve és lakhelye (utolsó posta-állomás) világosan kiolvasható; és *h)* ha a boríték kívül „Ajánlat az alsószeépálvi 1909. évben értékesítendő fakészletre” felirással van ellátva. Utóajánlatok egyáltalában nem fogadtatnak el. Az árverés eredménye az elfogadott ajánlat benyújtójára azonnal, eladóra csak az illetékes hatóság jóváhagyása után válik kötelezővé.

A részletes árverési és szerződési feltételek a lőcsei m. kir. áll. erdőhivatalnál, az annak alárendelt szepesszombati m. kir. járási erdőgondnokságnál és a birtokosság elnökénél Alsószeépálun tekinthetők meg naponta 11—12 óra között.

Szepesszombaton, 1909. évi május hó 6-án.

(18)

M. kir. járási erdőgondnokság.

Főerdészi állás betöltendő egy 7000 holdas erdőbirtok kezelésére; kívántatik erdészeti főiskolai bizonyítvány, egy pár évi önálló gyakorlati tapasztalat rendszeres erdőgazdálkodás és faértékesítésben, valamint a fővad gondozásában. Fizetés megállapodás szerint. Bizonyítványmásolatokkal felszerelt folyamodványok a lap szerkesztőségébe küldendőek. Folyamodványok vissza nem adatnak.

(7. III. 2.)

Termelt tűzifaeladási hirdetmény. 1756/1909. sz. — A lugosi m. kir. erdőigazgatóság hivatalos helyiségében folyó évi junius hó 2-án délelőtt 10 órakor, zárt írásbeli ajánlatok útján tartandó versenytárgyaláson eladás alá bocsáttatnak az alább megnevezett vágásokban kitermelt állapotban levő és a termeléskor 1·30 *m*³ magasan rakásolt tűzifaanyagok:

1. A kossovai erdőgondnokság IV. v. s. 16. tagjában (kossovai erdőrészt) 101 *m*³ cser, bükk, gyertyán hasáb, 8 *m*³ cser, bükk, gyertyán dorong tűzifa.

Kikiáltási ár: 365 K 18 fillér. Bánatpénz: 73 korona.

2. A kossovai erdőgondnokság V. v. s. 22. tagjában (Homosdia erdőrészt 2346 m^3 cser, bükk, gyertyán, 19 m^3 tölgy hasáb tűzifa; továbbá 467 m^3 cser, bükk, gyertyán és 5 m^3 tölgy dorong tűzifa.

Kikiáltási ár: 8568 K 96 fillér. Bánatpénz: 1714 korona.

3. A kossovai erdőgondnokság IV. v. s. 17., 18. tagjában (Nandrest erdőrészt) 1649 m^3 cser, bükk, gyertyán, 4 m^3 tölgy hasáb tűzifa; továbbá 1165 m^3 cser, bükk, gyertyán 68 m^3 tölgy, dorong tűzifa.

Kikiáltási ár: 8323 K 59 fillér. Bánatpénz: 1665 korona.

4. A kossovai erdőgondnokság IV. v. s. 16., 19. tagjában (Kossova erdőrészt) 1389 m^3 cser, bükk, gyertyán hasáb tűzifa és 383 m^3 cser, bükk, gyertyán dorong tűzifa.

Kikiáltási ár: 5696 K 39 fillér. Bánatpénz: 1139 korona.

5. A kossovai erdőgondnokság IV. v. s. 20. tagjában (Homosdia erdőrészt) 594 m^3 cser, bükk, gyertyán hasáb tűzifa és 190 m^3 cser, bükk, gyertyán dorong tűzifa.

Kikiáltási ár: 2314 K 52 fillér. Bánatpénz: 463 korona.

6. A németgladnai erdőgondnokság I. v. s. 3. tagjában (Bukovecz erdőrészt) 121 m^3 cser, 15 m^3 tölgy, 1687 m^3 bükk és gyertyán hasáb tűzifa és 100 m^3 vegyes dorong tűzifa.

Kikiáltási ár: 6599 K 54 fillér. Bánatpénz: 1320 korona.

7. A németgladnai erdőgondnokság III. v. s. 12. tagjában (Kisszurduk) 774 ürm. cser, 163 ürm. tölgy, 244 ürm. bükk- és gyertyánhasáb tűzifa és 459 ürm. vegyes dorong tűzifa. Kikiáltási ár: 5645 K 19 fillér. Bánatpénz: 1129 korona.

Az ajánlatok minden vágás faanyagára külön, de egy ajánlati lapon tehetők.

A szabályszerűleg kiállított és a fentiekben megállapított bánatpénzzel felszerelt zárt írásbeli ajánlatok, melyek ivenkint egy koronás bélyeggel látandók el, legkésőbb 1909. évi június hó 2-án délelőtt 10 óráig nyújtandók be a lugosi m. kir. erdőigazgatósághoz és a zárt ajánlatokban kifejezetten kijelentendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti. Azonkívül az ajánlatokban pontosan kitüntendő a vágás, melynek faanyagát ajánlattevő megvenni szándékozik és az azért megajánlott összeg nemcsak számjegyekben,

hanem betűvel is kiirandó, és megnevezendő az ajánlatban ajánlattevő lakóhelye is.

A részletes és szerződési feltételek a lugosi m. kir. erdőigazgatóságnál és a megnevezett erdőgondnokságoknál a hivatalos órák alatt betekinthesők.

Lugos, 1909. évi május hó 1-én.

(19)

M. kir. erdőigazgatóság.

Faárverési hirdetmény. 685/1909. sz. — Holcsmány község (Szeben vármegye) 1909. évi június hó 12-én d. e. 10 órakor a községi irodában tartandó zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen eladja a „Knechtenwald“ nevű erdejének az 1906. évi 93504/I. A—2. sz. F. M. rendelettel kihasználásra engedélyezett 303.1 kat. holdnyi rendkívüli vágásterületen tővön álló mintegy 40.495 db tölgyfának 32.104 m^3 haszon- és 28.745 m^3 tűzifára becsült fatömegét.

Kikiáltási ár 884.300 K, azaz nyolczszáznyolczvannégyezerháromszáz korona.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10⁰/₀-a.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A bánatpénz az árverés előtt Holcsmány községnek átadandó a majorsági pénztárba való letétbe helyezés végett.

Az írásbeli zárt ajánlatok az árverés megkezdése előtt a járási főszolgabírónak átadandók.

Az árverési feltételek alulírott hivatalában, valamint a nagy-szebeni erdőhivatalnál és az újgyházi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthesők, nemkülönben érdeklődők megkeresésére Holcsmány község által posta útján megküldetnek.

Újgyház, 1909 év május hó 6.

(20. II. 1)

*Putkovszki s. k.,
főszolgabíró.*

Fenyő-, juhar-, bükk- és lágylombfaeladás tővön. 7538/1909. sz. — Az ungvári m. kir. főerdőhivatal tanácsstermében az 1909. évi május hó 25-ik napján d. e. 10 órakor kezdődő írásbeli zárt ajánlati nyilvános versenytárgyaláson tővön való eladásra kerül a fenyvesvölgyi m. kir. erdőgondnokságnak a tihai határban fekvő „A“ gazdasági osztályába sorozott 23., 26., 29., 32., 35.,

36., 37., 40., 41., 42., 43., 45., 46., 47. és 48. számú erdőrészeleiben törzsenként kiszámozott és vevő által három év alatt kihasználható mindössze 12.920 db. fenyő-, 1596 db. juhar-, 14.498 db. bükk- és 477 db. lágy lombfa.

Kikiáltási ár: 144.356 (egyszáznegyvennégyezerháromszázötvenhat) korona 06 fillér.

Bánatpénz: 8000 (nyoczezer) korona.

Az árverési feltételek értelmében kiállított írásbeli zárt ajánlatok legkésőbbben a versenytárgyalás megkezdésére kitűzött időig nyújthatók be az ungvári m. kir. főerdőhivatalhoz.

Az ungvári m. kir. főerdőhivatal az eziránt hozzáforduló érdeklődőknek rendelkezésére bocsátja az árverési és szerződési feltételek egy példányát; és kívánatra az illetőknek engedélyt ad az eladásra bocsátott faanyagoknak a helyszínén való megtekintésére és illetve arra, hogy azokat a fák meghajkolása nélkül s a kincstári jelzésnek épségben hagyásával saját részükről felbecsülhessék.

(21)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

650—700—800 holdas (1600 □-öllel) síkfekvésű, dombos, előhegységi vagy középhegységi, legalább átlag 10-6 záródású lehetőleg szabályos koru erdő kerestetik megvételre. Közvetítők kizárva. Czim a kiadóhivatalban.

(22)

Árverési hirdetmény. Az eredetileg öt Kalocsa, jelenleg Alsó- és Felsőkalocsa osztatlan határu közigazgatási község volt urbéres közönségének tulajdonát képező 5321·3 kat. holdat tevő ingatlanokon gyakorolható vadászati jog 1909. évi augusztus hó 1-től 1914. évi augusztus hó 1-ig öt egymásután következő évekre az árverési feltételek szerint f. évi július hó 26-án délelőtt 10 órakor Alsókalocsa községházánál nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek bérbe fog adatni.

Az árverési és használati feltételek alulírott birtokossági elnök-nél és az alsókalocsai körjegyzői irodában a hivatalos órák alatt betekintheők.

Ökörmezőn, 1909. évi április hó 27-én.

(23)

Főszolgabíró, urbéres elnök.

mely fatömeg 1 *km* távolságban a pécs—vajszlói országuttól és az országuton 13 *km* távolságban fekszik Sellye vasuti állomástól.

Ezen faanyag megvételére 1 K-ás bélyeggel ellátott zárt írásbeli ajánlatok a m. kir. közalapítványi erdőgondnokság czimére Vajszló (Baranyamegye) legkésőbb 1909. évi május hó 24-én d. e. 11 óráig benyújtandók, vagy postán beküldendőek, mely napon és órában a versenytárgyalás az erdőgondnoksági irodában lesz megtartva és az ajánlatok felbontatván, a nagym. vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztériumhoz felterjesztve. Az ajánlatokhoz egyes részletek vétele esetén a beajánlott vételár 10⁰/₀-a erejéig készpénzben vagy állami értékpapirokban bánatpénz csatolandó, megjegyezvén, hogy az összes dongára tett ajánlatokhoz elegendő 1000 K csatolása. Az ajánlatokban a vételár számmal és szóval kiirandó. Ajánlat a kádárfára és kerékgyártó fára vagy külön-külön, vagy csak az egyes fenti részletekre vagy az egészre tehető. Az anyag mennyisége és minősége előzetesen bármikor megtekinthető és az ajánlat ahhoz képest teendő, mert az ajánlat elfogadása után kifogás el nem fogadtatik. Az anyag az ajánlat elfogadása után azonnal átveendő és kifizetendő, de a szállítás később is történhetik az erdőgondnokság utasítása szerint. Az ajánlatok elfogadása vagy elutasítása tekintetében a nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium részére szabad rendelkezési jog fenntartatik.

Vajszló, 1909. évi május hó 3-án.

(25) *A vajszlói m. kir. közalapítványi erdőgondnokság.*

Árverési hirdetmény. 92/1909. sz. — A kőrösmezői volt urbéres közbirtokosság 1909. évi június hó 8-án délelőtt 10 órakor Kőrösmező községházánál tartandó zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött szóbeli nyilvános árverésen eladja az 5985/1909. számú F. M. rendelettel kihasználásra engedélyezett, a szerződéshez füzendő térképen feltüntetett s a természetben a rahói m. kir. járási erdőgondnokság bélyegzőjével lebélyegezett fákkal határolt, alábbi kimutatásban foglalt területeken tövön található fenyő és juharfa készletet.

Az erdő- részlet		vágás terü- let	A vágás területén tövön található														Összes becsérték, mint ki- kiáltási ár		Bánat- pénz																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
száma	neve		fenyős/álfa				fenyő evező- rud			fenyő hajó- rud			j u h a r f a																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																														
				műfa tar- talma	becsérték		becsértéke			becsértéke			műfa tartalma																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																														
			kat. hold	drb.	m³	Kor.	f.	drb.	Kor.	f.	drb.	Kor.	f.	drb.	m³	becsértéke		Kor.	f.	Kor.	f.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						

A fakészlet eladása fenti erdőrészesletenként külön-külön s együttesen is meg fog kíséreltetni s az eredményhez képest a legkedvezőbb fog elfogadtatni.

Az árverési feltételek 6-ik pontja értelmében kiállított zárt írásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdéseig nyújtandók be a közbirtokosság elnökéhez.

Feltételes, távirati és utóajánlatok el nem fogadtatnak.

Az árverési feltételek, valamint a részletes becslési munkálat alulírott közbirtokossági elnöknél és a rahói m. kir. árási erdő-gondnokságnál tekinthetők meg.

Rahó, (Máramaros megye) 1909. évi május hó 8-án.
(26. II. 1.)

íjj. Tivadar István

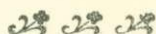
a körösmezői volt urbéresek elnöke.

Az „Erdészeti Lapok“ 1909. évi X. füzetének

tartalma :

	Oldal
A természeti emlékek fenntartása	519
<i>Muzsnay Géza</i> : Neveljünk erőteljes csemetéket!	526
<i>Bencze Gergely</i> : Észrevételek az agrogeologiai értekezéslet alkalmából	534
Az északamerikai erdőtüzekről	540
<i>Z. J.</i> : Frömling porosz erdőmester könyve a bükkszálerdőről. (Befejezés.)	542
FAKERESKEDELEM. A fakereskedelem helyzetéről. (<i>Fodor Lipót.</i>)	556
A fa szállítási díjtételeinek felemelése	562
IRODALOM. Könyvismertetés. Az édesvízi halászat és halgazdaság	563
Az erdőgazdaság kátéi	565
Vadászfy Jenő †	565
KÜLÖNFÉLÉK. Személyi hírek. — A vidéki erdészeti egyesületek köréből. —	
Uj erdőtvénnyajavaslat Romániában (<i>Fr. L.</i>) — Erdei tüzek. — Az	
idei agancskiállítás. — A vizirigó kártékonyságáról (<i>Répászký István.</i>)	
— Kérelem. — Az Erdészeti Zsebnaptár elfogyott. — Halálozások	567
VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK az erdészeti szolgálat köréből	570
Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések	573
HIRDETÉSEK	I—XVII

ERDEI FACSEMETÉK NEVELÉSE. Irta: Tomcsányi Gusztáv. Ára tagoknak 3 K, nem tagoknak 4 K; 4 K 45 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik.

ERDÉSZETI ÉPÍTÉSTAN. Irta: Sobó Jenő. I. rész. 1. és 2. kötet: Középítéstan. Egy-egy kötet ára tagoknak 11 K 20 fill., nem tagoknak 16 K. — II. rész: Út-, vasut- és hidépítéstan. Ára tagoknak 12 K, nem tagoknak 16 K.

MAGYAR ERDÉSZETI OKLEVÉLTÁR. Szerkesztette és történeti bevezetéssel ellátta: Tagányi Károly. 3 kötet. 1906. Ára tagoknak 20 K, nem tagoknak 40 K.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA. 1880—1884. (I—IV.) és az 1885—89. (V—IX.) évfolyam teljesen elfogyott. (Ezen évfolyamokat az egyesület mérsékelt áron visszaváltja.) Elfogyott továbbá az 1890. (X.), 1892—5. és 1899. (XIX.) évfolyam.

Az 1891. (XI.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K 20 fill.

Az 1896. (XVI.) évfolyam ára tagoknak 50 fill., nem tagoknak 1 K.

Az 1897. (XVII.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K 20 fill.

Az 1898. (XVIII.) évfolyam ára tagoknak 70 fill., nem tagoknak 1 K 40 fill.

Az 1900. évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K 20 fill.

Az 1901—1903. (XXI—XXIII.) évfolyam ára tagoknak 3 K, nem tagoknak 5 K.

Az 1904. évi (XXIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K 50 fill., másoknak 2 K 40 fill.

Az 1905. évi (XXV.) évfolyam ára tagoknak 50 fill., másoknak 1 K.

Az 1906. és 1907. évi egyesített füzet ára tagoknak 1 K 50 f, másoknak 2 K 50 f.

Az 1908. évi XXVIII. évf. ára tagoknak 1 K, másoknak 2 K.

Az Erdészeti Rendeletek Tára egyes füzetei 45 fill. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldetnek.

TANGENS-TÁBLÁZATOK. Összeállította Pohl János. Ára tagoknak 1 K, nem tagoknak 2 K. (Kapható a szerzőnél is Oraviczán.)

A LEGELŐERDŐK. Irta: Földes János. (Külön kiadása az Erdészeti Lapok 1895. évi I—V. füzetében közölt munkának.) Ára tagoknak 1 K. 60 fill. nem tagoknak 2 K 40 f; 55 f. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldhető.

A VADÁSZATI ISMERETEK KÉZIKÖNYVE. Írták: Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.; négy kötet ára az O. Erd. E. tagjainak füzve 9 K, kötve 13 K.

HAZÁNK HÁZI FAIPARA. Irta Gaul Károly. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 1 K 40 fill., másoknak 2 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.

A BÜKKTÜZIFA ROMLÁSA ÉS AZ ELLENE VALÓ VÉDEKEZÉS. Irta: Gellért József. Ára tagoknak 60 fill., másoknak 1 K. Bérmentesítésre 35 fill. küldendő.

A KÜLFÖLDI FANEMEK MEGTELEPÍTÉSE STB. Irta: Péch Dezső. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 3 K, másoknak 4 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.

SZÁMTAN. Erdőörök részére írta Béky Albert. Ára tagoknak 1 K 50 f, másoknak 2 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f küldendő.

ÉRTEKEZÉSEK AZ ERDŐRENDEZÉS KORÉBÓL. Irta: Bund Károly. Ára 4 K.

ERDÉSZETI GÉPTAN. Irta: Kövesi Antal. Ára tagoknak 4 K, másoknak 5 K.

Ő FELSÉGE NAGY FENYNYOMATU ARCZKÉPE. Ára tagoknak 7 K, nem tagoknak 8 K. Bérmentve küldetik.

Népszerű nyelven írt művek, melyek, ha a t. megrendelők árukon kívül, egyenkint 45 fill. postaköltséget beküldenek, bérmentve küldhetők:

AZ ERDŐK BERENDEZÉSE. Ára 2 K.

NEPSZERŰ ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. I. füzet. Spórás növények. Elfogyott II. f. Mohok, edényes virágtalanok, tülevelűek. Ára 2 K. III. füzet. Magházias növények. Ára 3 K.

Valamennyit Fekete Lajos írta.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél és Fekete Lajos ny. min. tanácsos urnál (Selmeczbánya), mint szerzőnél egyaránt megrendelhetők a következő művek, melyek után egyesületi tagok és könyvkereskedők, ha az egyesületnél rendelik meg azokat, 25 százalék árengedményben részesülnek:

ERDŐRENDEZÉSTAN. Ara 12 K, ill. 9 K.

ERDŐÉRTÉKSZÁMITÁSTAN. II. kiadás. Ára 6 K, ill. 4:50 K.

ERDÉSZETI NYERESÉGSZÁMITÁSTAN. Ára 4 K, ill. 3 K.

A SZÁLALO ERDŐK BERENDEZÉSE. Ára 1 K 20 fill., ill. 90 fill.

ERDŐBECSLÉSTAN. II. kiadás. Irta: Soltz Gyula és Fekete Lajos. Ára 8 K, ill. 6 K.

A szerzőknél rendelhetők meg:

ERDŐMIVELÉSTAN. Irta: Vadas Jenő (Selmeczbánya). Ára tagoknak 7 K, nem tagoknak 10 K.

A SELMECZBÁNYAI M. K. ERDŐAKADÉMIA TÖRTÉNETE ÉS ISMERTETŐJE. Irta: Vadas Jenő. Ára 4 K (erdőgyakornokoknak 3 K, akadémiai hallgatóknak 2 K). Kapható a szerzőnél (Selmeczbányán).

A LEGELŐERDŐK BERENDEZÉSE, KEZELÉSE ÉS HASZNOSÍTÁSA. Irta: Márton Sándor (Nagy-Károly). Ára tagoknak 4 K 80 fill., másoknak 6 K.

Egyébűtt megrendelhető magyar erdészeti művek:

A MAGYAR ÁLLAM ERDOSÉGEINEK GAZDASÁGI ÉS KERESKEDELMI LEIRÁSA. Szerkesztette: dr. Bedő Albert. 4 kötet, egy térképpel. Kiadta a földmivelésügyi miniszterium. 1896. Magyar, német és francia nyelven.

A BÜKKFA KORHADÁSA ÉS KONZERVÁLÁSA. Irta: dr. Tuzson János. Kapható Kilián Frigyes utódánál. Budapest, Váci-utca. Ára 4 K.

Az ERDŐHASZNÁLATTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: Szécsi Zsigmond. II. kiadás. Ára tagoknak 12 K, nem tagoknak 16 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmeczbánya.)

ÁLTALÁNOS FÖLDMÉRÉSTAN. Irta: Cséti Ottó. II. kiadás. (Kapható ugyanott.) Ára 9 K.

ERDŐVÉDELEMTAN. Irta: Téglás Károly. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K 40 f.

ERDÉSZETI TALAJTAN. Irta: Fekete Lajos. II. kiadás. 1891. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K.

BETŰSOROS TÁRGYMUTATÓ AZ ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA I—XXIV. ÉVFOLYAMAIHOZ. Összeállította Tomasovszky Imre. (Kapható ugyanott.) Ára 1 K.

ERDÉSZETI SEGÉDTÁBLÁK. Ára: 8 K és ERDEI ROVATOS NAPLÓ Ára 1 K 20 fill.

Megrendelhetők a földmivelésügyi miniszteriumnál Budapest.

TERMÉSI TÁBLÁK. 1886. Kiadta Fülöp Szász-Coburg herceg erdőrendezősege (Jolsva, Gömörm.) Ára 2 K.

AZ ÁRVÉDELMI FÜZESEK TELEPÍTÉSE ÉS MŰVELÉSE. Irta: Vadas Jenő. Ára 50 f. Megrendelhető a földmivelésügyi miniszteriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Muzeum-körut 2. szám.

KEDVEZMÉNY. Dr. Farkas Márton vízgyógyintézetének (Budapest, V., Báthory-u. 3. sz.) hévizi iszapkezelési osztályában az Országos Erdészeti Egyesület tagjai 35% árkedvezményben részesülnek.